

UTVÄRDERING AV VÅRDNADSHAVARES
UPPFATTNINGAR OM DEN ÅLÄNDSKA
GRUNDSKOLAN,
ÅRSKURSERNA 1–9

Innehållsförteckning

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	3
INLEDNING	5
RESULTAT FÖR FRÅGORNA 5–17.....	7
Disposition.....	7
Fråga 5: Hur klarar barnet skolarbetet?	7
Signifikanta skillnader för frågan om hur barnet klarar skolarbetet.....	8
Kommentarer till frågan om hur barnet klarar skolarbetet.....	9
Fråga 6: Hur väl stödjer skolan barnets lärande och skolgång?	9
Signifikanta skillnader för frågan om stödet till lärande och skolgång.....	9
Figur 5. Jämförelse mellan låg- och högstadiet – stöd till lärande och skolgång	10
Kommentarer till frågan om stödet till lärande och skolgång	10
Fråga 7: Hur väl fungerar undervisningen i matematik, språk, samhällsorientering samt miljö- och naturkunskap?	10
Signifikanta skillnader för frågan om hur väl undervisningen i läsåmnena fungerar	11
Kommentarer till frågan om hur väl undervisningen i läsåmnena fungerar.....	11
Fråga 8: Hur väl fungerar undervisningen i bildkonst, musik, idrott, slöjd samt hem- och konsumentkunskap?..	12
Signifikanta skillnader – hur väl fungerar undervisningen i de praktiskt estetiska ämnena.....	12
Kommentarer till frågan om hur väl undervisningen i de praktiskt estetiska ämnena fungerar	13
Fråga 9: Hur trivs barnet i skolan?	13
Signifikanta skillnader för frågan om hur barnet trivs i skolan	14
Följdfråga: Vad bidrar till att barnet inte trivs i skolan?	14
Signifikanta skillnader för frågan om skälen till otrivsel.....	15
Fråga 10: Hur väl fungerar elevhälsan?	16
Signifikanta skillnader för frågan om hur väl elevhälsan fungerar.....	16
Kommentarer till frågan om hur väl elevhälsan fungerar	17
Fråga 11: I vilken utsträckning känns barnets skolgång trygg?	17
Trygg i klassrummet.....	18
Trygg på skolgården	18
Trygg under lunchen	19
Trygg i skolskjutsen	19
Signifikanta skillnader för frågan om trygghet.....	20
Kommentarer till frågan om trygghet.....	21
Fråga 12: Hur bra är informationen om barnets skolgång?	22
Signifikanta skillnader för frågan om informationen om barnets skolgång.....	22
Kommentarer till frågan om informationen om barnets skolgång	23
Fråga 13: Hur väl fungerar samarbetet med skolan?.....	23
Signifikanta skillnader för frågan om samarbetet med skolan	24
Kommentarer till frågan om samarbetet med skolan	24
Fråga 14: Hur mycket hjälper ni uppskattningsvis till med barnets läxor?.....	24
Signifikanta skillnader för frågan om läxor	25
Kommentarer till frågan om läxor.....	26
Fråga 15: Hur väl känner ni till läroplanens mål och bedömningskriterier?.....	26
Kommentarer till frågan om läroplanen.....	27
Fråga 16: Vilka av följande planer har du fått information om från skolan?.....	27
Kommentarer till frågan om skolans planer	28

Fråga 17: Övriga kommentarer	28
NÅGRA FÖRDJUPANDE NEDSLAG I KOMMENTARERNA	29
Kommentarer om mobbning	29
Större utmaningar i lärande.....	29
Kommentarer om läxor.....	30
NÅGRA JÄMFÖRELSER MED FÖREGÅENDE ENKÄTSTUDIER	32
Uppfattningar om barnens skolgång över tid.....	32
Upplevelse av att vara illabehandlad eller mobbad över tid	33
UTBLICK: LIKNANDE UTVÄRDERINGAR I FINLAND OCH SVERIGE	35
Finland NCU:s utvärdering: vårdnadshavarnas syn på trygghet och trivsel	35
Vilka faktorer betonar föräldrarna som viktiga för barnets trygghet och trivsel?	36
Sverige: Skolenkäten 2024	36
Referenser	37
Bilaga 1 Enkäten.....	38

Inledning

Ålands landskapsregering har gett Living V&I AB i uppdrag att, med hjälp av en återkommande enkätstudie, utvärdera vårdnadshavarnas uppfattningar om sitt/sina barns skola. Den tredje enkätomgång för landskapet genomfördes under hösten 2023.¹ Denna gång inkluderas även årskurserna 7–9.

Enkäten omfattade 17 frågor med såväl fasta svarsalternativ som utrymme för kompletterande kommentarer. Frågorna 1–4 utgör bakgrundsfrågor och de övriga 5–15 utgör värderande frågor, där vårdnadshavarna ombads ta ställning till frågorna och avge sitt svar i form av skattning på en given skala, som kompletterats med möjlighet till en skriftlig kommentar. Fråga 16 besvaras endast med ja eller nej. Frågorna 10, 15 och 16 är relaterade till landskapets nya läroplan för grundskolan, som togs i bruk 2021 och fråga 17 ger vårdnadshavarna möjlighet att ge ytterligare kommentarer.

1. Hur många barn i årskurserna 1–9 finns i familjen?
2. Vilket kön har barnet som enkäten gäller?
3. I vilken skola går barnet?
4. I vilken årskurs går barnet?
5. Hur klarar barnet skolarbetet?
6. Hur väl stödjer skolan barnets lärande och skolgång?
7. Hur väl fungerar undervisningen i matematik, språk, samhällsorientering samt miljö- och naturkunskap?
8. Hur väl fungerar undervisningen i bildkonst, musik, idrott, slöjd samt hem- och konsumentkunskap?
9. Hur trivs barnet i skolan?
Vad bidrar till att barnet inte trivs i skolan?
10. Hur väl fungerar elevhälsan?
11. I vilken utsträckning känns barnets skolgång trygg?
12. Hur bra är informationen om barnets skolgång?
13. Hur väl fungerar samarbetet med skolan?
14. Hur mycket hjälper ni uppskattningsvis till med barnets läxor?
15. Hur väl känner ni till läroplanens mål och bedömningskriterier?
16. Vilka av följande planer har du fått information om från skolan?
17. Övriga kommentarer

När enkäten öppnades i november fanns det 3026 elever årskurserna 1–9 i landskapets skolor – detta har räknats som grund för svarsfrekvenserna för frågorna även om det har varit möjligt för två vårdnadshavare att svara för samma barn.² Sammantaget har det inkommit 2053 svar vilket ger en svarsprocent om 68%. Detta är en betydligt lägre svarsfrekvens jämfört med utvärderingen som genomfördes i årskurserna 1–6 år 2022 (87%).³ Vi har valt att dela in skolorna i fyra distrikt:

¹ De tidigare av Landskapsregeringen initierade utvärderingarna, 2015 och 2020, genomfördes i årskurserna 1–6. Detta innebär att den här utvärderingen är den första utvärdering som omfattar hela grundskolan.

² Vi har inga indikationer på att detta skett i en omfattning som påverkat resultatet.

³ Vi har dock fått flera indikationer på att informationen om enkäten har spridits på olika sätt i skolorna vilket kan vara en förklaring till att svarsfrekvensen är låg eller mycket låg detta år.

Skärgården,⁴ Norra Ålands utbildningsdistrikt (NÅUD), Södra Ålands utbildningsdistrikt (SÅUD) och Mariehamn.⁵

I Tabell 1 nedan anges svarsfrekvensen för de fyra distrikten. Ett förbehåll är att Skärgården och flera av skolorna endast har ett fåtal elever och en procentuell andel beräknat på färre än 100 elever alltid är missvisande, därför anges även antalet elever för samtliga distrikt.

Tabell 1. Svarsfrekvens per distrikt

Distrikt	Antal elever	Antal inkomna svar	Svarsfrekvens i %
Skärgården	90	68	(76%)
NÅUD	662	424	64%
SÅUD	984	615	62%
M:hamn	1290	946	73%
Totalt	3026	2053	68%

Av enkätsvaren framgår att av samtliga vårdnadshavare som besvarat enkäten har 899 stycken *ett* barn i grundskolan, 962 har *två* barn i grundskolan. De vårdnadshavare som har *tre* barn i grundskolan är 166 och de som har *fyra* barn är 26. Enkätsvaren representerar totalt 987 flickor och 1063 pojkar. Svarsandelen fördelat på låg- och högstadiet är 1381 på lågstadiet respektive 669 på högstadiet. På frågan om barnets kön har tre vårdnadshavare valt svarsalternativet 'annat'.⁶ Vårdnadshavarna ombads även att ange i vilken årskurs barnet går. Svaren är jämnt fördelade över årskurserna 1–9, med 10–11% av det totala antalet svar per årskurs. Lägst antal barn finns i årskurs 5 (203) och högst i årskurs 1 (264).

⁴ Skärgårdsskolorna Brändö, Föglö, Kumlinge, Kökar och Sottunga utgör inte ett distrikt på motsvarande sätt som NÅUD och SÅUD distrikten men hanteras i denna undersökning ändå som ett sådant för att få ett sammanhållet resultat av de små skärgårdsskolorna.

⁵ Det totala antalet svar för Åland som helhet omfattar 2053 svar medan svaren från de fyra distrikten representerar 2043 svar. Övriga tio svar representerar Träningsundervisningen. Landskapsregeringen har fått en separat och mer utförlig redovisning av svaren för Träningsundervisningen som inte ingår i denna rapport av etiska skäl.

⁶ I de analyser vi gjort för att identifiera eventuella signifikanta skillnader mellan flickor och pojkar ingår inte svaren från de vårdnadshavare som svarat 'annat'.

Resultat för frågorna 5–17

I det följande presenteras resultatet för frågorna 5–17. Ett övergripande resultat är att vårdnadshavarna i hög utsträckning är nöjda med sina barns skola och skolgång. Det förekommer inga större skillnader mellan vårdnadshavarnas svar i de olika distrikten utom för frågan om trygghet i samband med skolskjutsen. Notera att alla vårdnadshavare i huvudsak har besvarat samtliga frågor om inget annat anges, det interna bortfallet är således lågt.

Disposition

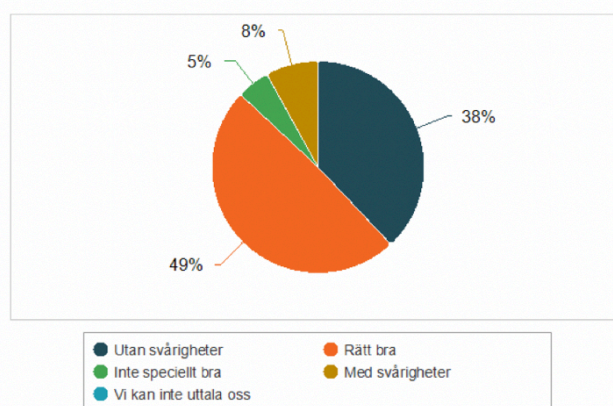
Resultatet presenteras nedan fråga för fråga. Det deskriptiva resultatet för frågorna 5–16 presenteras dels för hela Åland och dels fördelat på de fyra distrikten. I relation till frågorna 5–14 har vi även gjort en statistisk analys för att se om det för dessa frågor finns signifikanta skillnader mellan kön respektive stadium. För analysen har vi använt Chi-två test (χ^2)⁷ med signifikansnivå $p < 0.01$, vilket innebär att de skillnader som noteras med 99% säkerhet *inte* är slumpmässiga. De analyser av skillnader i svarsfrekvenserna mellan flickor och pojkar för frågorna visar att det finns en statistiskt signifikant skillnad endast i relation till två av frågorna. Analyserna av skillnader i svar på frågorna 5–14 mellan låg- och högstadiet visade däremot signifikanta skillnader för alla frågor utom två. För kompletterande skriftliga kommentarer till de frågor vårdnadshavarna formulerat ges en sammanfattande analys av var och en av frågorna. Fråga 17, som endast besvarats med skriftliga kommentarer, analyseras separat.

Fråga 5: Hur klarar barnet skolarbetet?

Hela 87% av vårdnadshavarna har valt något av de två positiva svarsalternativen som anger att barnet klarar av skolarbetet 'utan svårigheter' (38%) eller 'rätt bra' (49%).⁸ Av de 13% som svarat att barnet inte klarar av skolarbetet så bra eller dåligt är fördelningen 5% respektive 8%. Svarsalternativet 'vi kan inte uttala oss' har valts av 12 vårdnadshavare, vilket utgör mindre än en procent (Figur 1).

Distriktvis fördelar sig svaren enligt Tabell 2 nedan. De flesta, oavsett distrikt, har valt något av de två svarsalternativen som anger att barnet klarar skolarbetet utan svårigheter eller rätt bra: I Skärgården är denna andel 95% (65 svar), i NÅUD 85%, i SÅUD 84% och i Mariehamn 88%. Det är således mycket små skillnader, även om de positiva svaren är något högre för Skärgårdens del jämfört med de övriga distrikten.⁹ Andelen i de fyra distrikten som anger att barnet inte klarar skolarbetet speciellt bra eller med svårigheter klarar skolarbetet är på motsvarande sätt förhållandevis lågt: i Skärgården har 3 vårdnadshavare (5%) valt något av de negativa svarsalternativen. I NÅUD och SÅUD är motsvarande andel 15% och i Mariehamn 11%. Enstaka vårdnadshavare har svaret att de inte kan uttala sig.

Figur 1. Hur klarar barnet skolarbetet

⁷ Beräkningarna har som nämnts gjorts med en Chi-två onlinekalkylator

<https://www.socscistatistics.com/tests/chisquare/default2.aspx>

⁸ I rapporten har vi liksom i de tidigare utvärderingarna valt att slå samman de två svar som kan ses som positiva svarsalternativ. På motsvarande sätt har vi slagit samman de svarsalternativ som kan ses som negativa.

⁹ Här vill vi återigen göra läsaren uppmärksam på att andelen som besvarat enkäten i skärgårdsskolorna understiger 100 vilket gör att procentandelarna är missvisande.

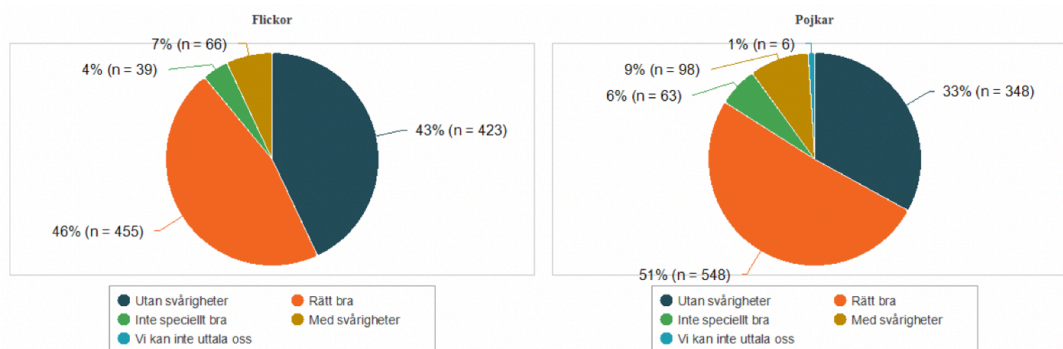
Tabell 2. Distriktvis fördelning av svaren i relation till hur barnen klarar skolarbetet

5. Klarar skolarbete	Skärgården		NÅUD		SÅUD		Mariehamn	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Utan svårigheter	37	54%	130	31%	205	34%	399	42%
Rätt bra	28	41%	228	54%	302	50%	438	46%
Inte speciellt bra	2	3%	23	5%	32	5%	45	5%
Med svårigheter	1	2%	42	10%	63	10%	56	6%
Vi kan inte uttala oss	0	0%	1	0%	3	1%	8	1%

Signifikanta skillnader för frågan om hur barnet klarar skolarbetet

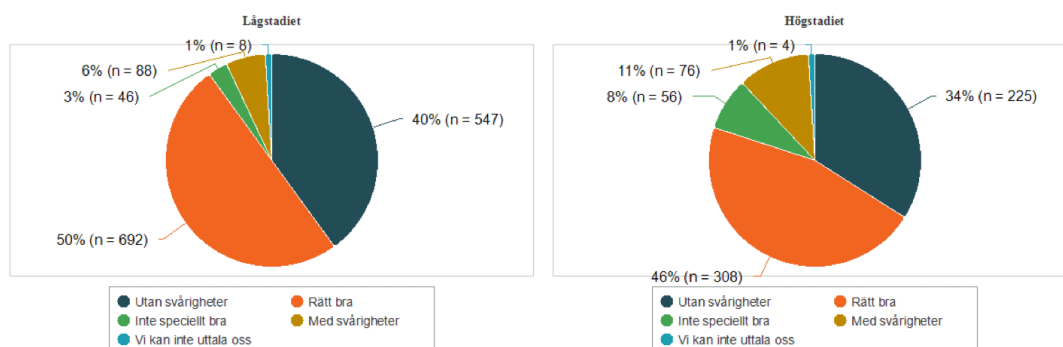
För denna fråga finns det signifikanta skillnader mellan flickor och pojkar (Figur 2¹⁰). En av skillnaderna utgörs av att vårdnadshavare till flickor i högre utsträckning har valt det mest positiva svaret som anger att barnet *utan svårigheter klarar skolarbetet*. För flickor är svarsfrekvensen 43% jämfört med 33% för pojkar.

Figur 2. Jämförelse fördelat på flickor och pojkar – hur klarar barnet skolarbetet

Det finns även signifikanta skillnader mellan låg- och högstadiet. För denna fråga har 40% av vårdnadshavarna med barn på lågstadiet valt det mest positiva svaret som anger att barnet klarar skolarbetet utan svårigheter (Figur 3). Motsvarande andel gällande det mest positiva svarsalternativet för högstadiet är 34%. En annan noterbar skillnad är att andelen som uppger att barnet på ett otillfredsställande sätt klarar skolarbetet är lägre för lågstadiet (6%) jämfört med högstadiet (11%).

Figur 3. Jämförelse mellan låg- och högstadiet – hur klarar barnet skolarbetet

¹⁰ Observera att för flickornas del syns inte att några (4 st.) valt svarsalternativet 'vi kan inte uttala oss'. Procentandelar som understiger 1% syns inte i grafen.

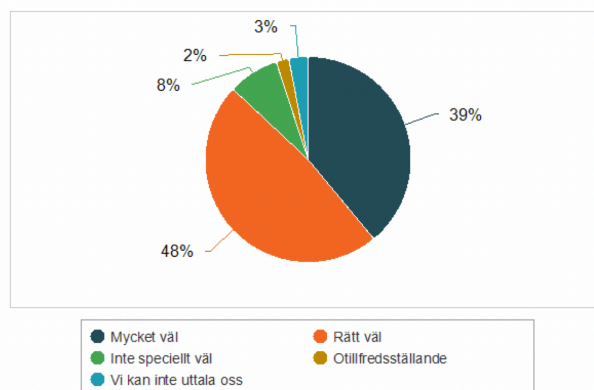
Kommentarer till frågan om hur barnet klarar skolarbetet

Till denna fråga har 665 skrivit kortare och längre kommentarer. Övervägande stöder kommentarerna de fasta svarsalternativen att barnet klarar av skolarbetet bra eller till stora delar bra. Exempel ges på att barnet självständigt klar skolarbetet bra eller rätt bra. Vidare finns det kommentarer som anger att barnet glömmer läxor men klarar sig bra på prov och läxförhör. Av de kommentarer som uttrycker att barnet klarar skolarbetet bra anges även att barnet får stöd antingen hemifrån eller från skolan. Kommentarer som kan kopplas samman med att barnet inte klarar av skolarbetet speciellt bra eller dåligt handlar bland annat om att barnet uppges ha koncentrationssvårigheter eller inte är motiverat för skolarbetet och/eller läxor. Kommentarer handlar också om att det är för mycket läxor och stress samt om bristande studiero i klassrummet. Ytterligare finns det kommentarer kopplat till problematik som exempelvis ADHD, autismspektrum och liknande.

Fråga 6: Hur väl stödjer skolan barnets lärande och skolgång?

Av Figur 4 framgår att sammanlagt 87% har valt något av de två positiva svarsalternativen som anger att skolan 'mycket väl' (39%) eller 'rätt väl' (48%) stödjer barnets lärande och skolgång. De svarsalternativen som anger att skolans stöd för lärande inte fungerar speciellt väl bra eller otillfredsställande valdes av 10% av vårdnadshavarna (8% respektive 2%). 3% har svarat att de inte kan uttala sig.

Figur 4. Hur väl stöder skolan lärande och skolgång?

Distriktvis fördelar sig svaren enligt ett likartat mönster (Tabell 3). I Skärgården är de positiva svaren något högre (94% dvs 64 svar av 68) jämfört med de tre andra distrikten. De positiva svaren inom NÅUD, SÅUD och Mariehamn på denna fråga fördelar sig i huvudsak lika. Av de negativa svaren har fyra vårdnadshavare i Skärgården svarat att stödet för lärande inte fungerar speciellt väl. I NÅUD har 38 (9%) svarat att stödet inte fungerar speciellt väl och 17 (4%) har svarat att stödet är otillfredsställande. Också i SÅUD anger 9% att stödet inte fungerar speciellt väl (55 svar) och 9 vårdnadshavare (1%) har svarat att stödet är otillfredsställande. För Mariehamns del är det 6% (59 svar) som uppger att stödet inte fungerar speciellt väl och 2% (20 svar) att stödet är otillfredsställande.

Distriktvis fördelar sig svaren enligt ett likartat mönster (Tabell 3). I Skärgården är de positiva svaren något högre (94% dvs 64 svar av 68) jämfört med de tre andra distrikten. De positiva svaren inom NÅUD, SÅUD och Mariehamn på denna fråga fördelar sig i huvudsak lika. Av de negativa svaren har fyra vårdnadshavare i Skärgården svarat att stödet för lärande inte fungerar speciellt väl. I NÅUD har 38 (9%) svarat att stödet inte fungerar speciellt väl och 17 (4%) har svarat att stödet är otillfredsställande. Också i SÅUD anger 9% att stödet inte fungerar speciellt väl (55 svar) och 9 vårdnadshavare (1%) har svarat att stödet är otillfredsställande. För Mariehamns del är det 6% (59 svar) som uppger att stödet inte fungerar speciellt väl och 2% (20 svar) att stödet är otillfredsställande.

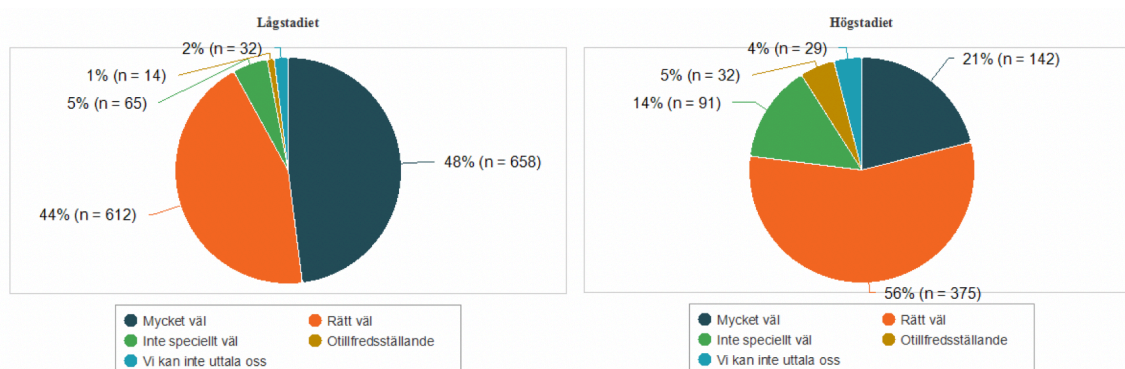
Tabell 3. Distriktvis fördelning av svaren i relation till lärande och skolgång

6. Stöd	Skärgården		NÅUD		SÅUD		Mariehamn	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Mycket väl	35	51%	152	36%	209	35%	399	42%
Rätt väl	29	43%	212	50%	308	51%	436	46%
Inte speciellt väl	4	6%	38	9%	55	9%	59	6%
Ottillfredsställande	0	0%	17	4%	9	1%	20	2%
Vi kan inte uttala oss	0	0%	5	1%	24	4%	32	4%

Signifikanta skillnader för frågan om stödet till lärande och skolgång

I relation till frågan om hur väl skolan stödjer barnets lärande och skolgång är skillnaderna fördelningen av svaren i relation till barnets kön marginella. Däremot är skillnaden mellan barn i låg- och högstadiet märkbar (Figur 5 nedan). För lågstadiet uppger 48% av vårdnadshavarna att skolan mycket väl stödjer barnets lärande och skolgång medan motsvarande andel för högstadiet är 21%.

Figur 5. Jämförelse mellan låg- och högstadiet – stöd till lärande och skolgång

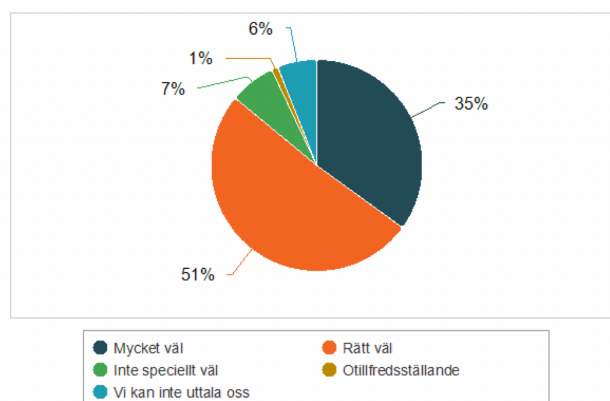
Kommentarer till frågan om stödet till lärande och skolgång

Sammanlagt 565 vårdnadshavare har skrivit kommentarer till denna fråga. Det är något flera av dessa som ger uttryck för att stödet inte fungerar speciellt bra eller dåligt jämfört med dem som ger uttryck att stödet fungerar bra eller mycket bra. Ett fåtal uttrycker även ilska och frustration i relation till bristande stöd. Oavsett om kommentarerna är mer positiva eller mer negativa handlar de exempelvis om anpassningar, information om bland annat läxor, specialundervisning och assistenter. De mer negativa kommentarerna om anpassning handlar oftast om barn som har utmaningar i sitt lärande men även i enstaka fall om elever som har extra lätt att lära. Även om det finns många kommentarer som uttrycker sin uppskattning för hur anpassningar gjorts för barnet är det fler som uppger att anpassningar inte görs på rätt sätt eller i tillräcklig omfattning. Bristande anpassning handlar om att det saknas inlästa läromedel eller att barnet inte får tillgång till mindre grupp eller assistent. I relation till bristande anpassning anges även att vissa lärare saknar kompetens gällande olika typer av funktionsnedsättningar som till exempel om autismspektrum eller ADHD. Få kommentarer efterfrågar även anpassningar i form av mer utmanande uppgifter och möjlighet till större självständighet. När det gäller information så finns det dels kommentarer om att det är bra att all information exempelvis om läxor finns på Wilma, dels sådana som efterfrågar sådan information. Ett flertal kommentarer berör stöd från speciallärare/assistenter. Av dessa kommentarer kan utläsas såväl att det fungerar bra som att det inte alls fungerar.

Fråga 7: Hur väl fungerar undervisningen i matematik, språk, samhällsorientering samt miljö- och naturkunskap?

Som framgår av Figur 6 anger 86% av vårdnadshavarna sammantaget att undervisningen i matematik, språk, samhällsorientering samt miljö- och naturkunskap fungerar mycket väl (35%) eller rätt väl (51%). Svartalernativet som anger att undervisningen 'inte fungerar speciellt väl' eller 'otillfredsställande' har valts av 8%. Fördelningen av de negativa svaren är följande: 7% för inte speciellt väl, vilket motsvaras av 132 svar och 1% för otillfredsställande, vilket motsvaras av 28 svar. Svartalernativet 'vi kan inte uttala oss' har valts av 6%.

Figur 6. Hur väl fungerar undervisningen i läsåmnena

I de fyra distrikten liksom för hela Åland är svarsmönstret likartat (se Tabell 4). Detta betyder att vårdnadshavarna i de olika distrikten till största delen uppger att undervisningen i matematik,

språk, samhällsorientering samt miljö- och naturkunskap (i Tabell 4 kallat läsåmnen) fungerar mycket väl eller rätt väl. I Skärgården har 62 av 68 vårdnadshavare valt något av dessa svarsalternativ. För NÅUD är det 84%, för SÅUD 85% och för Mariehamn är det 89% som valt något av de två positiva svarsalternativen. Att undervisningen inte fungerar speciellt väl anger mellan 5–8%, medan alternativet otillfredsställande varierar mellan 1–2 %. I Skärgården har ingen svarat att de inte kan uttala sig medan det i de övriga tre distrikten är 5–7% som uppgett att de inte kan uttala sig.

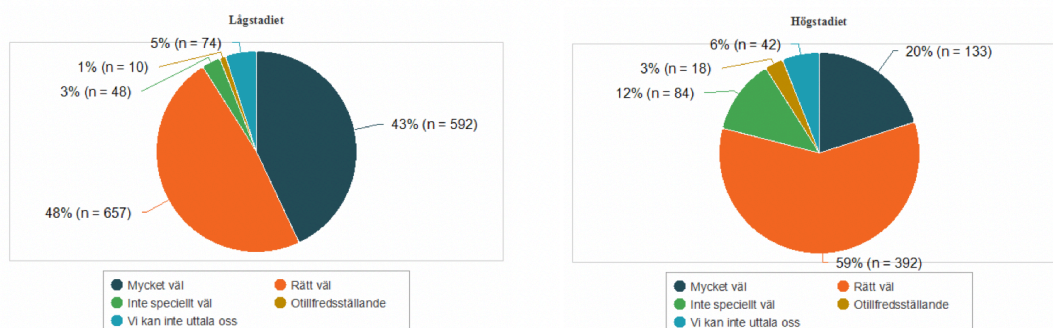
Tabell 4. Distriktvisa svar på fråga 7 om hur väl undervisningen i läsåmnena fungerar

7. Läsåmnen	Skärgården		NÅUD		SÅUD		Mariehamn	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Mycket väl	30	44%	135	32%	202	33%	356	38%
Rätt väl	32	47%	222	52%	312	52%	481	51%
Inte speciellt väl	5	7%	35	8%	40	7%	52	5%
Otillfredsställande	1	2%	8	2%	9	1%	10	1%

Signifikanta skillnader för frågan om hur väl undervisningen i läsåmnena fungerar

I relation till frågan om hur väl undervisningen fungerar i de vi här kallar *läsåmnena* finns det inga nämnvärda skillnader i relation till barnens kön men däremot är skillnaden mellan låg- och högstadiet signifikant (Figur 7 nedan). En skillnad som är speciellt framträdande är att det för lågstadiets del är 43% av vårdnadshavarna som valt det mest positiva svarsalternativet, jämfört med 20% av högstadiets vårdnadshavare.

Figur 7. Jämförelse mellan låg- och högstadiet – hur väl fungerar undervisningen i läsåmnena

Kommentarer till frågan om hur väl undervisningen i läsåmnena fungerar

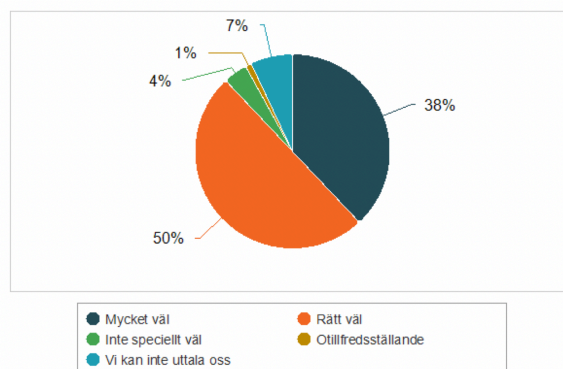
För denna fråga har 408 vårdnadshavare skrivit kommentarer. Kommentarererna är av varierande slag. Många av kommentarerna uttrycker stort förtroende för lärarna och deras engagemang och pedagogiska skicklighet. Andra kommentarer ger uttryck för oro och missnöje. Det kan handla om täta lärarbyten och vikarier, obehöriga lärare, mindre välfungerande läromedel samt stress och att undervisningen går för snabbt fram. Det finns kommentarer som efterfrågar en modernisering av läromedel och undervisningsmetoder. Även för denna fråga förekommer kommentarer som kan kopplas till bristande stöd och individuella anpassningar. Det finns även kommentarer som berör läxor. En del av dem anger att det är för många och att de förekommer för ofta, medan andra skriver att de är för lätta (se vidare under fråga 14). Språkundervisningen är ifrågasatt av flera vårdnadshavare, både i relation till täta lärarbyten och obehöriga lärare samt i relation till hur undervisningen är organiserad. I relation till matematik ges så väl positiva som negativa kommentarer. Några kommentarer berör att undervisningen fungerar mindre väl på grund av oro och stök i klassen. Flera uttrycker att de inte kan uttala sig då de inte vet vad som sker i

klassrummet eller att hur väl undervisningen fungerar varierar mellan olika ämnen och beroende av läraren.

Fråga 8: Hur väl fungerar undervisningen i bildkonst, musik, idrott, slöjd samt hem- och konsumentkunskap?

Att vårdnadshavarna till allra största delen är nöjda med undervisningen i ämnena bildkonst, musik, idrott, slöjd samt hem- och konsumentkunskap, de så kallade praktiskt estetiska ämnena (prest-ämnena), framgår av Figur 8. Totalt har 88% valt något av de två positiva svarsalternativen, att undervisningen fungerar 'mycket väl' (38%) eller 'rätt väl' (50%). Svarsalternativet som anger att undervisningen inte fungerar speciellt väl eller är otillfredsställande har valts av 5%. Svarsalternativet 'inte speciellt väl' har valts av 4% (75 svar) och svarsalternativet 'otillfredsställande' av 1% vilket motsvaras av 14 svar. Svarsalternativet 'vi kan inte uttala oss' har valts av 7%.

Figur 8. Hur väl fungerar undervisningen i prest-ämnena?

I de fyra distrikten ser svarsmönstret i stort lika ut som för hela Åland (se Tabell 5). I Skärgården svarar 63 av 68 vårdnadshavare att undervisningen fungerar mycket väl eller rätt väl. Fyra svarar att undervisningen inte fungerar speciellt väl och en att den är otillfredsställande. I NÅUD svarar 90% att undervisningen fungerar mycket väl eller rätt väl. Motsvarande andelar i SÅUD är 88% och i Mariehamn 89%. Att undervisningen inte fungerar speciellt väl svarar 3–4% i NÅUD, SÅUD och Mariehamn, och att undervisningen är otillfredsställande svarar endast ett fåtal (<1–1%). Svarsalternativet 'vi kan inte uttala oss' har inte valts av någon i Skärgården. I de övriga distrikten uppper mellan 5–9% att de inte kan uttala sig.

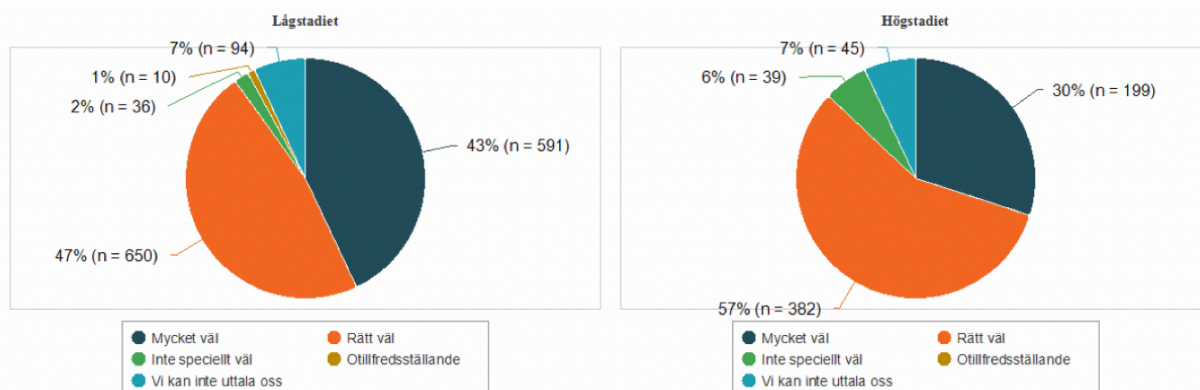
Tabell 5. Distriktvisa svar på fråga 8 om hur väl undervisningen fungerar i de praktiskt estetiska ämnena

8. Prest-ämnena	Skärgården		NÅUD		SÅUD		Mariehamn	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Mycket väl	24	35%	142	34%	210	35%	410	43%
Rätt väl	39	57%	237	56%	320	53%	435	46%
Inte speciellt väl	4	6%	19	4%	21	3%	31	3%
Otillfredsställande	1	2%	3	1%	2	<1%	8	1%
Vi kan inte uttala oss	0	0%	23	5%	52	9%	62	7%

Signifikanta skillnader – hur väl fungerar undervisningen i de praktiskt estetiska ämnena

Det finns inga signifikanta skillnader i svarsmönstren för hur väl undervisningen i de praktiskt estetiska ämnena fungerar i relation till pojkar och flickor. Däremot finns det signifikanta skillnader mellan svarsmönstren för låg- respektive högstadiet (Figur 9). Exempelvis har 43% av vårdnadshavarna med barn i lågstadiet valt det mest positiva svarsalternativet jämfört med 30% i högstadiet.

Figur 9. Jämförelse mellan låg- och högstadiet – undervisningen i de praktiskt estetiska ämnena

Kommentarer till frågan om hur väl undervisningen i de praktiskt estetiska ämnena fungerar

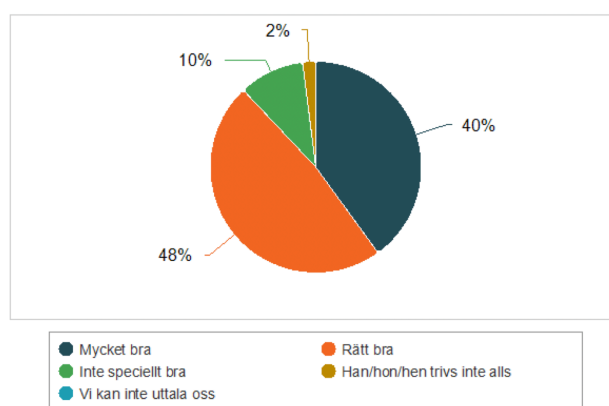
För frågan om hur väl undervisningen i de praktiskt estetiska ämnena fungerar har 306 vårdnadshavare skrivit kommentarer. Många har skrivit kommentarer som uttrycker att barnet uppskattar undervisningen i dessa ämnen. Dock uttrycker ett flertal av kommentarerna problem och utmaningar. Det handlar exempelvis om otillräckliga eller bristfälliga material, utrustning och lokaler. De negativa kommentarerna handlar även om att det finns en för hög omsättning av lärare eller att lärarna inte är tillräckligt kunniga. Det finns även ett antal kommentarer som ifrågasätter lärarnas bemötande av barnet. Idrott och musik är de ämnen som har flest negativa kommentarer. I idrott handlar kommentarerna både om vad som ska ingå i ämnet och hur prestationer bedöms. Också i musik handlar det om innehållet, men även lärarens kompetens. Bland dessa kommentarer förekommer det även uttryck för att oro och stök i klassrummet är ett problem. Vidare finns det flera kommentarer som efterfrågar mer tid för denna typ av skolämnen.

Fråga 9: Hur trivs barnet i skolan?

Av Figur 10 framgår att sammantaget 88% av vårdnadshavarna har valt något av de två positiva svarsalternativen som anger att barnet trivs mycket bra (40%) eller rätt bra (48%). Av vårdnadshavarna uppger 10%, det vill säga 210 personer, att deras barn inte trivs speciellt bra och 2% d.v.s. 36 personer har svarat att barnet inte trivs alls. Sex personer uppger att de inte kan uttala sig.

Den distriktvisa svarsfördelningen antyder att vårdnadshavarna i Skärgården ser barnens trivsel som mycket bra eller rätt bra (se Tabell 6 nedan). Hela 66 svar av 68 har valt något av de positiva svarsalternativen (97%). Detta innebär att endast två vårdnadshavare i Skärgården har svarat att barnet inte trivs speciellt bra och ingen har svarat att barnet inte trivs alls. I de tre övriga distrikten ser svarsmönstret rätt lika ut. De två positiva svaren har valts av 83% i NÅUD, i SÅUD och Mariehamn av 89%. Svarsalternativet som anger att barnet inte trivs speciellt bra har i NÅUD valts av 14%, i SÅUD av 10% och i Mariehamn av 9%. Ett fåtal vårdnadshavare i de tre distrikten har svarat att barnet inte trivs alls: i NÅUD 12 (3%), i SÅUD 7 (1%) och i Mariehamn 17 (2%). Endast ett fåtal har svarat att de inte kan uttala sig.

Figur 10. Hur trivs barnet i skolan?

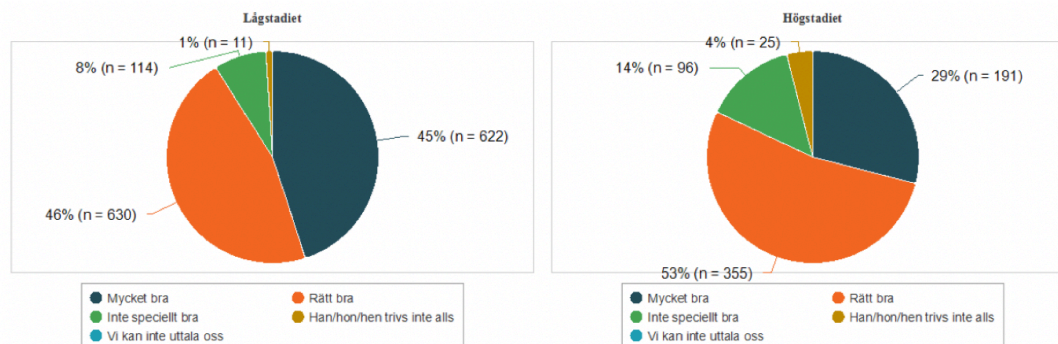
Tabell 6. Distriktvisa svar på fråga om trivsel

Trivsel	Skärgården		NÅUD		SÅUD		Mariehamn	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Mycket bra	30	(44%)	159	37%	227	38%	393	42%
Rätt bra	36	(53%)	193	46%	308	51%	446	47%
Inte speciellt bra	2	(3%)	59	14%	63	10%	85	9%
Han/hon/hen trivs inte alls	0	0%	12	3%	7	1%	17	2%
Vi kan inte uttala oss	0	0%	1	0%	0	0%	5	0%

Signifikanta skillnader för frågan om hur barnet trivs i skolan

Det finns inga signifikanta skillnader för frågan om hur barnet trivs i skolan i relation till kön. Däremot finns det skillnader i svarsmönstret mellan låg- respektive högstadiet. Som framgår av Figur 11 har 45% av vårdnadshavarna svarat att barnet trivs mycket bra i lågstadiet. Motsvarande andel för högstadiet är 29%. Sett till andelen som svarat att barnet inte trivs speciellt väl eller inte alls har 9% i lågstadiet valt de svarsalternativen jämfört med 18% i högstadiet.

Figur 11. Jämförelse mellan låg- och högstadiet – trivsel

Följdfråga: Vad bidrar till att barnet inte trivs i skolan?

Av alla vårdnadshavare som besvarat enkäten har 26% (motsvarar 563 vårdnadshavare) valt att besvara uppföljningsfrågan som specificerar vilken eller vilka huvudsakliga orsaker de identifierat till att barnet inte trivs speciellt bra eller inte trivs alls i skolan. För denna fråga är det viktigt att notera att vårdnadshavarna kunde välja att ange en eller flera orsaker. Det är också viktigt att notera att det är mer än dubbelt så många vårdnadshavare (26%) som besvarat följdfrågan än de som svarat att barnet inte trivs speciellt bra eller inte alls (12% figur 10 ovan).

Av Tabell 7, nedan, framgår det att 151 vårdnadshavare (27%) uppger att barnet känner sig ensamt, 101 (18%) att det känner sig illa behandlat och 94 (17%) att det känner sig mobbat. Antalet vårdnadshavare som valt svarsalternativet att barnet känner sig mobbat på sociala medier är 23 (4%) medan de vårdnadshavare som valt svarsalternativet att barnet har dåliga kamratrelationer är 121 (21%). Alternativet att barnet har dåliga lärarrelationer har valts av 108 vårdnadshavare (19%). Att barnet har svår att klara skolarbetet anges som en källa till att barnet inte trivs i skolan av 189 vårdnadshavare (34%).

Tabell 7. Skäl till varför barnet inte trivs

Skäl till varför barnet inte trivs	Antal	Procent
Han/hon/hen känner sig ensam	151	27%
Han/hon/hen känner sig illa behandlad	101	18%
Han/hon/hen känner sig mobbad	94	17%
Han/hon/hen känner sig mobbad på sociala medier	23	4%
Han/hon/hen har dåliga kamratrelationer	121	21%
Han/hon/hen har dåliga lärarrelationer	108	19%
Han/hon/hen har svårt att klara skolarbetet	189	34%
Annat vad?	204	36%

Under svarsalternativet *Annat*, som valdes av 204 vårdnadshavare (36%) var det möjligt att fritt formulera vad skäl till att barnet inte trivs i skolan. Dessa kommentarer kan delvis ses som en nyansering av de fasta alternativ som gavs och sådana kommentarer har grupperats under fyra kategorier: A) *Ensamhet* som indikerar att barnet känner sig isolerat eller utanför i skolmiljön. Det kan inkludera att barnet inte känner tillhörighet i klassen eller att hen ofta går hem från skolan ensam och känner sig osäker i sociala situationer. B) *Mobbning, utstötthet och illa behandling*, dessa kommentarer tyder på att barnet har upplevt mobbning, trakasserier eller bristande respekt från andra elever eller vuxna i skolan. Det kan inkludera att barnet har blivit utsatt för hårda ord, mobbning eller utfrysning av klasskamrater, samt brist på respekt och rättvisa behandling från någon eller några vuxna. Den tredje kategorin C) *Dåliga relationer till lärare* innehåller kommentarer som pekar på problematiska relationer mellan barnet och lärare i skolan. Det kan inkludera att barnet upplever att lärare inte bryr sig eller inte arbetar med att skapa relationer till eleverna, samt att barnet inte får ett bra bemötande av vikarier eller andra vuxna i skolan. Den sista kategorin D) *Utmanande skolarbete* fångar kommentarer som som visar på att barnet upplever svårigheter eller stress relaterade till skolarbetet. Det kan inkludera hög press och stress, ångest inför prov, känsla av att skolarbetet är för lätt eller understimulerande, samt saknad av stimulans eller intresse i skolarbetet. För detta alternativ gavs även skäl till att barnet inte trivs i skolan som inte kan klassificeras under någon av dessa fyra kategorier. Exempel på andra skäl handlar bland annat om att skolan upplevs tråkig, att inte fått ha kvar tidigare klasskamrater, längtan till nytt stadium eller att det är stökigt i klassen. Även att läraren inte hinner hjälpa enskilda elever bidrar till minskad trivsel. Dåliga lokaler och obekväma stolar är ett annat exempel på vad som hindrar trivsel.

Signifikanta skillnader för frågan om skälen till otrivsel

För följdfrågan om skälen till varför inte barnet trivs speciellt väl i skolan uppvisar analysen inga signifikanta skillnader mellan låg- och högstadiet. Däremot finns det signifikanta skillnader mellan svaren som gäller flickor och pojkar (Figur 12). Exempelvis anges ensamhet som skäl i högre utsträckning för flickor (31%) jämfört med pojkar (22%). Likaså är andelen flickor som anges ha dåliga kamratrelationer högre (25%) jämfört med pojkar där andelen är 17%. Vårdnadshavare till pojkar uppger däremot i högre utsträckning (22%) att barnet känner sig illa behandlat jämfört med vårdnadshavare till flickor (14%). När det gäller mobbning finns samma mönster, det vill säga det är en högre andel vårdnadshavare som angett att deras pojkar är mobbade (19%) jämfört med de till flickor (14%). Pojkar uppges i högre utsträckning ha dåliga lärarrelationer jämfört med flickor (23% respektive 16%). På motsvarande sätt är det en högre andel som anger att skälet till otrivsel handlar om att deras pojkar har svårt att klara skolarbetet (37%) jämfört med vårdnadshavare till flickor (30%). Att vara mobbad på sociala medier har valts ett fåtal vårdnadshavare (flickor 13 och pojkar 10).

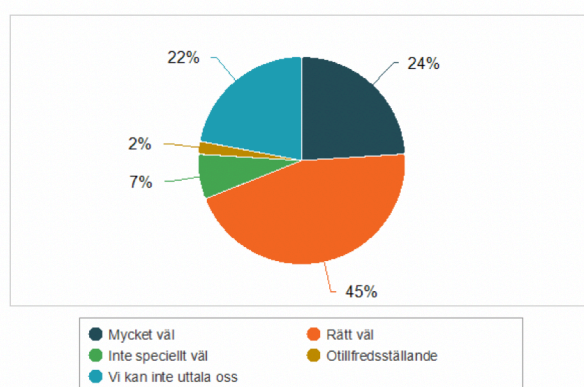
Figur 12. Jämförelse mellan låg- och högstadiet – skäl till otrivsel

Fråga 10: Hur väl fungerar elevhälsan?

På frågan om hur väl elevhälsan fungerar har en förhållande vis hög andel av vårdnadshavarna valt svarsalternativet som anger att de inte kan uttala sig (22%). De positiva svarsalternativen har dock valts i relativt hög utsträckning 69% (se Figur 13). Fördelningen mellan de positiva alternativen är 24% för att elevhälsan fungerar mycket väl och 45% för att den fungerar rätt väl. De negativa svarsalternativen har valts av 9%. Av dessa har 7% av vårdnadshavarna (150 personer) valt svarsalternativet inte speciellt väl och 2% (43 personer) svarsalternativet otillfredsställande.

Figur 13. Hur väl fungerar elevhälsan?

Hur väl elevhälsan uppfattas fungera i de olika distrikten framgår av Tabell 8 nedan. Bäst upplevs elevhälsan fungera i Skärgården sett till andelen (55 svar, 81%) som valt något av de två positiva svarsalternativen. Fyra har svarat att elevhälsan inte fungerar speciellt bra men ingen ser den som otillfredsställande. Nio har svarat att de inte kan uttala sig. I svaren från NÅUD har 74% valt något av de positiva svarsalternativen, medan 7% respektive 2% valt något av alternativen att elevhälsan inte fungerar speciellt bra eller otillfredsställande. Även i detta distrikt är det flera som uppger att de inte kan uttala sig (17%). I SÅUD har 65% valt något av de positiva svarsalternativen och 10% respektive 3% har valt alternativen att elevhälsan inte fungerar speciellt bra eller otillfredsställande. I svaren från Mariehamn har 69% valt något av de två positiva svarsalternativen och 7% har valt något av de två negativa svarsalternativen. Svarsalternativet 'vi kan inte uttala oss' har i Mariehamn valts av 24%.

Tabell 8. Hur väl fungerar elevhälsan distriktvis

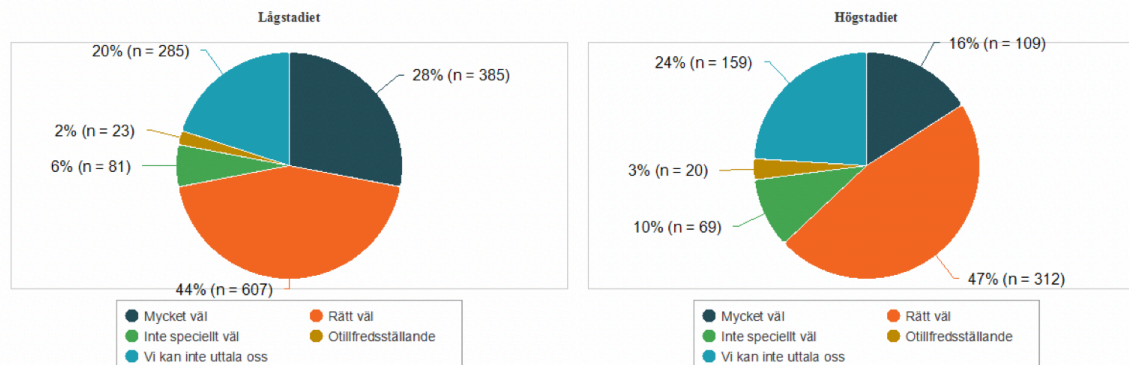
10. Elevhälsan	Skärgården		NÅUD		SÅUD		Mariehamn	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Mycket väl	21	(31%)	101	24%	129	21%	240	26%
Rätt väl	34	(50%)	210	50%	265	44%	410	43%
Inte speciellt väl	4	(6%)	30	7%	58	10%	57	6%
Otillfredsställande	0	0%	10	2%	21	3%	12	1%
Vi kan inte uttala oss	9	(13%)	73	17%	132	22%	227	24%

Signifikanta skillnader för frågan om hur väl elevhälsan fungerar

För frågan om hur elevhälsan fungerar finns inga signifikanta skillnader mellan flickor och pojkar (Figur 14). Däremot är skillnaderna mellan svaren signifikanta i förhållandet till låg- och

högstadiet. Skillnaderna följer ett likartat mönster som för flera av de tidigare presenterade frågorna, vilket innebär att andelen vårdnadshavare till barn i lågstadiet svarat att elevhälsan fungerar mycket bra är högre (28%) jämfört med motsvarande andel för högstadiet (16%).

Figur 14. Jämförelse mellan låg- och högstadiet – hur väl fungerar elevhälsan

Kommentarer till frågan om hur väl elevhälsan fungerar

Frågan om hur elevhälsan fungerar har kommenteras av 332 vårdnadshavare. Å ena sidan finns det kommentarer som visar att flera av vårdnadshavarna inte känner till elevhälsan eller vet vad det är för något. Detta bör ses i relation till att andelen vårdnadshavare som svarat att de inte kan uttala sig är oväntat hög, inte haft behov av den, eller utgår från att den fungerar väl om de hade behov av den. Å andra sidan finns de som ger uttryck för att det finns brister i elevhälsan eller att de har önskemål om förbättringar ger kommentarer som bland annat handlar om att tillgången till skolpsykolog och/eller kurator är problematisk. Även personalomsättning framstår som ett problem. Andra kommentarer lyfter problem kopplat till barn som har speciella behov. Bland dessa kommentarer finns både positiva och negativa svar, men här dominerar de negativa svaren. Vidare finns mer generella kommentarer som att skolan har bristande kompetens gällande NPF.

Fråga 11: I vilken utsträckning känns barnets skolgång trygg?

Denna fråga som gäller i vilket avseende barnets skolgång känns trygg i klassrummet, på skolgården, under lunchen och i skolskjutsen. Sammantaget framgår av Tabell 9 nedan att tryggheten är högst i klassrummet och under lunchen.

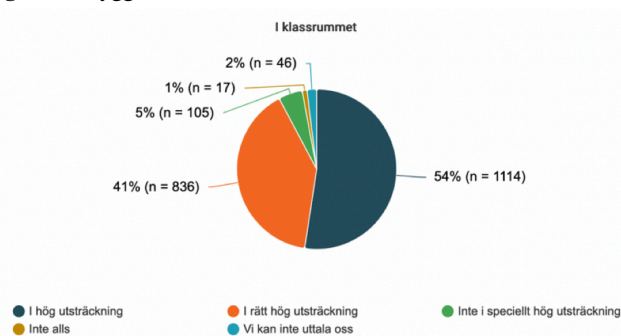
Tabell 9. Barnets trygghet i olika miljöer

11. Trygghet	I hög utsträckning	I rätt hög utsträckning	Inte i speciellt hög utsträckning	Inte alls	Vi kan inte uttala oss
I klassrummet	54%	41%	5%	1%	2%
På skolgården	31%	52%	12%	2%	4%
Under lunchen	45%	44%	5%	1%	5%
I skolskjutsen	20%	25%	7%	2%	33%

Trygg i klassrummet

Sammantaget har 95% av de 2118 vårdnadshavare som besvarat denna delfråga valt något av de två positiva svarsalternativen, som anger att klassrummet i hög utsträckning (54%) eller i rätt hög utsträckning (41%) känns tryggt (Figur 15). Alternativet att klassrummet inte i speciellt hög utsträckning är tryggt har valts av 5% vilket representerar 105 vårdnadshavare, medan 1% av vårdnadshavarna (17 personer) har valt det svarsalternativ som anger att klassrummet inte alls känns tryggt. Utöver dessa har 2% (46 personer) har svarat att de inte kan uttala sig.

Figur 15. Trygg i klassrummet

I Skärgården har alla vårdnadshavare, 68 stycken, valt de två positiva svarsalternativen som anger att tryggheten är hög i klassrummet (se Tabell 10 nedan). Motsvarande andel i NÅUD är 94% och i SÅUD 96%. I Mariehamn har 94% valt något av de positiva svarsalternativen. Sammantaget är upplevs tryggheten i klassrummet hög oavsett distrikt.

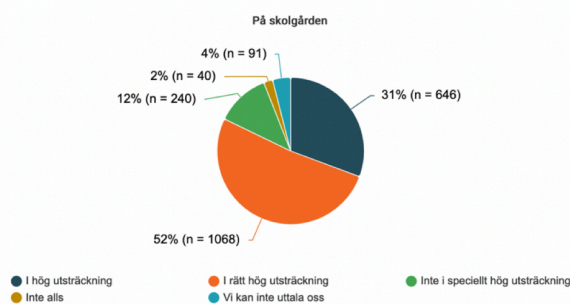
Tabell 10. Tryggheten i klassrummet distriktvis

I klassrummet	I hög utsträckning	I rätt hög utsträckning	Inte i speciellt hög utsträckning	Inte alls	Vi kan inte uttala oss
Skärgården	48 (71%)	20 (29%)	1(1%)	0	0
NÅUD	213 (50%)	185 (44%)	30 (7%)	3 (1%)	15 (4%)
SÅUD	325 (54%)	257 (42%)	30 (5%)	5 (1%)	12 (2%)
Mariehamn	519 (55%)	373 (39%)	44 (5%)	9 (1%)	19 (2%)

Trygg på skolgården

Frågan har besvarats av 2085 vårdnadshavare (Figur 16). Sammantaget 83% har svarat att deras barn i hög utsträckning (31%) eller i rätt hög utsträckning (52%) är trygga på skolgården. De negativa svarsalternativen valdes av 14% av vårdnadshavarna, där svarsalternativet inte i speciellt hög utsträckning valdes av 12%, vilket motsvarar 240 vårdnadshavare. Sammanlagt 40 vårdnadshavare (2%) anger att skolgården inte alls känns trygg, medan 4% (91 personer) har svarat att de inte kan uttala sig.

Figur 16. Trygg på skolgården

Fördelat på distrikten (Tabell 11 nedan) framgår att tryggheten på skolgården upplevs som hög i Skärgården, 64 (94%) av vårdnadshavarna har valt något av de två positiva svarsalternativen. För de tre andra distrikten är andelen som valt något av de två positiva svarsalternativen något lägre jämfört med tryggheten i klassrummet. I NÅUD är andelen 81%, i SÅUD 82% och i Mariehamn 85%. Två vårdnadshavare har i Skärgården valt svarsalternativet 'inte i speciellt hög utsträckning'. Av de övriga distrikten är andelen som valt svarsalternativet 'inte i speciellt hög utsträckning' eller 'inte alls' något högre. I NÅUD 16%, i SÅUD 14% och i Mariehamn 13%.

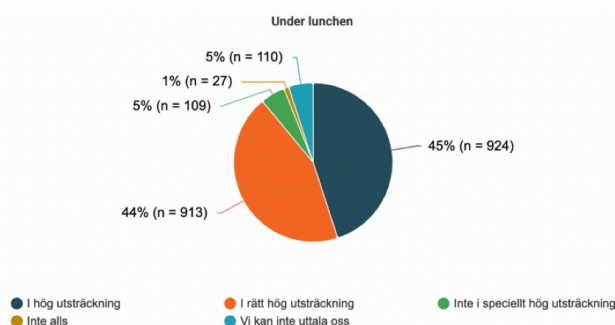
Tabell 11. Tryggheten på skolgården distriktvis

På skolgården	I hög utsträckning	I rätt hög utsträckning	Inte i speciellt hög utsträckning	Inte alls	Vi kan inte uttala oss
Skärgården	37 (54%)	27 (40%)	2 (3%)	0	2 (3%)
NÅUD	120 (28%)	223 (53%)	58 (14%)	8 (2%)	23 (5%)
SÅUD	172 (28%)	326 (54%)	74 (12%)	12 (2%)	32 (5%)
Mariehamn	309 (33%)	490 (52%)	106 (11%)	20 (2%)	34 (4%)

Trygg under lunchen

Frågan har besvarats av 2083 vårdnadshavare (Figur 17). Sammantaget 89% har svarat att deras barn i hög utsträckning (45%) eller i rätt hög utsträckning (44%) är trygga under lunchen. De negativa svarsalternativen valdes av 6% av vårdnadshavarna: svarsalternativet inte i speciellt hög utsträckning valdes av 5%, vilket motsvarar 109 vårdnadshavare. Gällande lunchen har 27 vårdnadshavare (1%) angett att den inte alls känns trygg och 110 har svarat att de inte kan uttala sig.

Figur 17. Trygg under lunchen

Även för denna delfråga har alla, det vill säga 68 vårdnadshavare, i Skärgården valt de två positiva svarsalternativen som anger att tryggheten under lunchen är god (Tabell 12 nedan). Motsvarande andelar för NÅUD och SÅUD är 89% och för Mariehamn är den 88%. Att tryggheten under lunchen 'inte i speciellt hög utsträckning' eller 'inte alls' känns trygg har av vårdnadshavarna i samtliga av de tre övriga distrikten valts av cirka 7%.

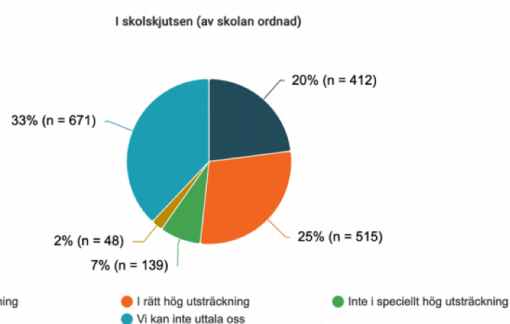
Tabell 12. Trygghet under lunchen distriktvis

Under lunchen	I hög utsträckning	I rätt hög utsträckning	Inte i speciellt hög utsträckning	Inte alls	Vi kan inte uttala oss
Skärgården	47 (69%)	21 (31%)	0	0	1 (1%)
NÅUD	190 (45%)	188 (44%)	24 (6%)	6 (1%)	22 (5%)
SÅUD	269 (44%)	273 (45%)	39 (6%)	3 (<1%)	32 (5%)
Mariehamn	410 (43%)	430 (45%)	45 (5%)	18 (2%)	55 (6%)

Trygg i skolskjutsen

Denna delfråga var inte obligatorisk och har besvarats av 1731 vårdnadshavare (Figur 18). Denna fråga riktades till de vårdnadshavare vars barn har skolskjuts ordnad av skolan men baserat på det höga antalet som svarat att de inte kan uttala sig (33% eller 671 personer) har vi antagit att åtminstone en del av dessa inte har skolskjuts. Av de som besvarat frågan om skolskjutsen anger 45% att skolskjutsen i hög utsträckning 20% (412) eller i rätt hög utsträckning 25% (515) känns trygg. De vårdnadshavare som inte upplever skolskjutsen som

Figur 18. Trygg i den av skolan ordnade skolskjutsen

speciellt trygg utgörs av 7% (139 personer), medan 48 vårdnadshavare (2%) upplever den som inte alls trygg.

Den distriktvisa fördelningen visar att något färre har valt något av de två mest positiva svarsalternativen när det gäller trygghet i skolskjutsen (Tabell 13). Av vårdnadshavarna i Skärgården har 58 av 68 valt de positiva svarsalternativen. Två har svarat att skolskjutsen inte i speciellt hög utsträckning känns trygg och 7 har svarat att de inte kan uttala sig. I NÅUD och SÅUD har 60% respektive 59% valt något av de två positiva svarsalternativen. De negativa svarsalternativen som anger att skolskjutsen fungerar mindre bra är 11% NÅUD respektive 19% i SÅUD. I Mariehamn är det 26% som anger att skolskjutsen 'i hög' eller rätt hög utsträckning' känns trygg och 26% som svarat att skolskjutsen 'inte i speciellt hög utsträckning' eller 'inte alls' känns trygg. Andelen som inte kan uttala sig (49%) är högst i Mariehamn. Notera att skolskjutsen framstår som ett mindre problem torde hänga samman med att det är färre barn som har behov av skolskjuts.

Tabell 13. Trygghet i skolskjutsen distriktvis

I skolskjutsen	I hög utsträckning	I rätt hög utsträckning	Inte i speciellt hög utsträckning	Inte alls	Vi kan inte uttala oss
Skärgården	39 (57%)	19 (28%)	2 (3%)	0	7 (7%)
NÅUD	115 (27%)	139 (33%)	38 (9%)	8 (2%)	87 (21%)
SÅUD	144 (24%)	214 (35%)	84 (14%)	28 (5%)	115 (19%)
Mariehamn	108 (11%)	141 (15%)	15 (2%)	11 (1%)	461 (49%)

Signifikanta skillnader för frågan om trygghet

Sett till de tre delfrågorna som handlar om trygghet finns det inga signifikanta skillnader som kan kopplas samman med barnens kön. Däremot finns det signifikanta skillnader mellan svaren på låg- och högstadiet i förhållande till delfrågorna Klassrummet, Lunchen och Skolskjutsen, men inte i förhållande till tryggheten på skolgården. Den tydligaste skillnaden handlar om att vårdnadshavare till barn på lågstadiet i högre utsträckning ger uttryck för att skolmiljö är trygg sett till klassrummet och lunchen (se Tabell 14 och 15 nedan).

Tabell 14. Signifikanta skillnader mellan låg- och högstadiet – klassrummet

I klassrummet	I hög utsträckning	I rätt hög utsträckning	Inte i speciellt hög utsträckning	Inte alls	Vi kan inte uttala oss
Lågstadiet	811	539	52	7	13
Högstadiet	301	296	53	10	33
Totalt	1112	835	105	17	46

Tabell 15. Signifikanta skillnader mellan låg- och högstadiet – lunchen

Under lunchen	I hög utsträckning	I rätt hög utsträckning	Inte i speciellt hög utsträckning	Inte alls	Vi kan inte uttala oss
Lågstadiet	694	594	48	14	52
Högstadiet	228	318	61	13	58
Totalt	922	912	109	27	110

När det gäller tryggheten i skolskjutsen är det flera av vårdnadshavarna med barn i lågstadiet som exempelvis anger att Skolskjutsen inte i speciellt hög utsträckning eller inte alls känns trygg jämfört med de med barn i högstadiet (Tabell 16 nedan).

Tabell 16. Signifikanta skillnader mellan låg- och högstadiet – skolskjutsen

I skolskjutsen (av skolan ordnad)	I hög utsträckning	I rätt hög utsträckning	Inte i speciellt hög utsträckning	Inte alls	Vi kan inte uttala oss
Lågstadiet	284	326	113	34	447
Högstadiet	127	187	26	14	224
Totalt	411	513	139	48	671

Kommentarer till frågan om trygghet

Sammantaget har 391 vårdnadshavare skrivit kommentarer till frågan om trygghet.

Trygghet i klassrummet Många föräldrar ger kommentarer som visar att deras barn känner sig trygga och får bra stöd i klassrummet. Av kommentarerna anges exempelvis att lärarna gör sitt bästa för att skapa en säker och stödjande atmosfär där eleverna kan fokusera på att lära sig. Detta understryks av kommentarer som beskriver att lärarna är engagerade och har förmåga att hantera klassrumssituationer. Kommentarna är blandade men andelen negativt färgade kommentarer är fler än de positiva. Dessa handlar bland annat om att det är stökigt i klassrummet och att det förekommer mobbning. Även i relation till frågan om trygghet i klassrummet kommenteras att stödet är otillräckligt. Vidare finns enstaka kommentarer som lyfter att tryggheten i klassrummet är beroende av lärare.

Skolgården Flera av kommentarerna uttrycker bekymmer över rasterna vilket ofta kopplas till att rastvakterna är för få. Skolgårdens storlek och utformning och att obehöriga kan komma in på skolgården framträder i några kommentarer som ett orosmoment. Även dessa aspekter kopplas samman med antalet vuxna. Det finns dock även kommentarer som talar om skolgården och rasterna som trygga. En återkommande kommentar är att pojkar (oftast äldre) är hårdhänta, tar plats och har ett opassande språk ofta utan att någon vuxen ingriper.

Lunchen Kommentarna som rör lunchen är av varierande slag och handlar om vad som serveras och kvaliteten på maten. Stress under lunchen återkommer i ett antal kommentarer. Det handlar både om att lunchtiden är kort och om att barnet känner sig pressat när de andra går i väg på rast. Några kommentarer är relaterade till matallergier. Av dessa finns både sådana som berömmar skolan och sådan som ger uttryck för att informationen känns osäker. Hur lunchen organiseras kan även det ge upphov till känsla av otrygghet. När lunchen är välorganiserad och det finns tillräckligt med tid och resurser för att alla barn ska kunna äta i lugn och ro, upplevs matsituationen som trygg. Vissa föräldrar uppskattar skolans ansträngningar att tillhandahålla näringsrik och säker mat. Det finns även uttryck för att barn inte hinner äta klart eller att de inte gillar maten.

Skolskjutsen De som har kommenterat trygghet i relation till skolskjutsen uttrycker i hög utsträckning oro och bekymmer. Många av de negativa kommentarerna riktar kritik mot chaufförerna. Det handlar både om ett dåligt bemötande och sättet att köra. Ett par kommentarer handlar exempelvis om att barnet inte vågar åka med vissa chaufförer. Vidare finns det kommentarer som handlar om att det är en otrygg situation både i väntan på skolskjutsen och i bussen/taxin. Skolskjutsen är ofta kopplad till olika kommentarer om mobbning, bråk och våld. Även vägen till och från skolskjutsen beskrivs av några som otrygg. Trots dessa exempel finns det även kommentarer som uttrycker att skolskjutsen fungerar väl.

Slutligen finns det en del kommentarer som inte tydligt kan kopplas samman med de fyra delfrågorna. Dessa kommentarer handlar exempelvis om bristfällig kommunikation med skolan och att skolan inte alltid tar hänsyn till det enskilda barnets behov.

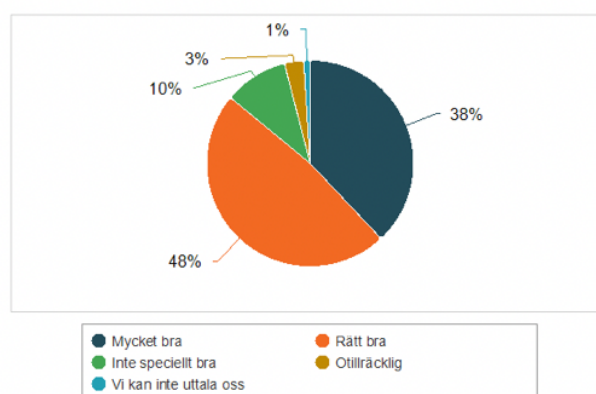
Mobbning nämns i rätt många av kommentarerna (41 gånger) och handlar exempelvis om att mobbning förekommer, främst på raster och i samband med skolskjutsen. För en mer detaljerad analys av kommentarer som berör mobbning, se nedan under rubriken Avslutande kommentarer.

Mobilen som fenomen förekommer i tre av kommentarerna. Den första uttrycker uppskattning för att lektionerna är mobilfria, en annan att det är otryggt att barnet inte får ha mobilen för att till exempel kunna larma vid hot om våld. Den tredje kommentaren som handlar om mobilen gäller chaufförens användning av mobilen under färden, vilket gör att vårdnadshavaren ger uttryck för att skolskjutsen känns otrygg.

Fråga 12: Hur bra är informationen om barnets skolgång?

Av Figur 19 framgår att 86% av vårdnadshavarna har valt något av de två positiva svarsalternativen på frågan om skolans information om barnets skolgång. Av dessa anger 38% att informationen är mycket bra och 48% att den är rätt bra. Sammantaget 10% av vårdnadshavarna uppger att informationen inte är speciellt bra (214 personer) och 3% (57 personer) uppger att informationen är otillräcklig. Utöver det har 15 vårdnadshavare (1%) svarat att de inte kan uttala sig.

Figur 19. Hur bra är informationen om barnets skolgång?

Sett till hur vårdnadshavarna i de olika distrikten uppfattar informationen om barnets skolgång förekommer inga stora skillnader (se Tabell 17 nedan). I huvudsak är vårdnadshavarna nöjda med den information som ges. Mest nöjda med informationen är vårdnadshavarna i Skärgården (94%). Motsvarande andel är i NÅUD 85%, i SÅUD 83% och i Mariehamn 87%. Ingen i Skärgården har svarat att informationen är otillräcklig medan 3% i de övriga distrikten har valt det alternativet. Endast ett fåtal har svarat att de inte kan uttala sig.

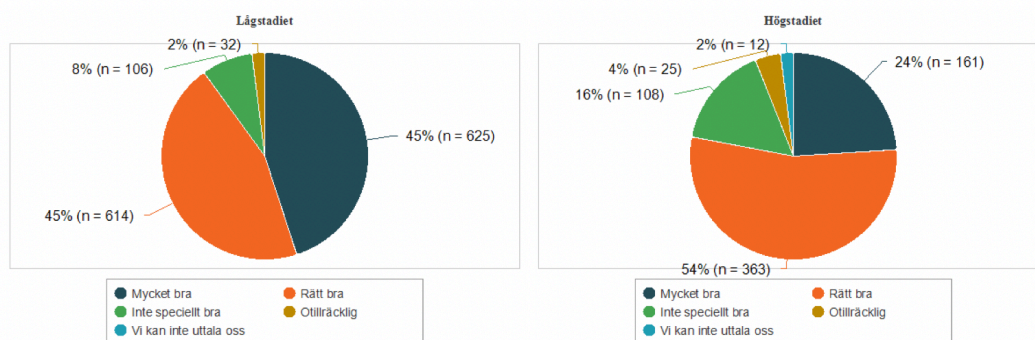
Tabell 17. Distriktvis fördelning av svaren angående informationen

12. Information	Skärgården		NÅUD		SÅUD		Mariehamn	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Mycket bra	27	(40%)	161	38%	218	36%	374	39%
Rätt bra	36	(54%)	199	47%	286	47%	455	48%
Inte speciellt bra	4	(6%)	47	11%	82	14%	81	9%
Otillräcklig	0	0%	14	3%	17	3%	26	3%
Vi kan inte uttala oss	0	0%	3	1%	2	0%	10	1%

Signifikanta skillnader för frågan om informationen om barnets skolgång

Vad gäller vårdnadshavarnas uppfattningar om informationen om barnets skolgång finns inga signifikanta skillnader sett till barnens kön. Däremot uppfattas informationen vara bättre bland vårdnadshavare med barn i lågstadiet, där 45% valt det mest positiva svaret jämfört med högstadiet, där detta svarsalternativ valts av 24% (se Figur 20).

Figur 20. Jämförelse mellan låg- och högstadiet – information

Kommentarer till frågan om informationen om barnets skolgång

För denna fråga har 366 vårdnadshavare skrivit kommentarer. Det finns en ganska stor variation i vårdnadshavarnas kommentarer om hur informationen fungerar. Många föräldrar verkar uppskatta Wilma för att få generell information om skolarbetet och för att kunna kommunicera med lärarna. I samband med det är det flera som berömmar lärarna för att de ger utförlig information och svarar snabbt. Andra kommentarer efterfrågar information om det egna barnet. En del uppskattar inte Wilma, exempelvis i de fall de inte har samma tillgång till informationen som barnet. Andra problem med Wilma som lyfts upp är att det kommer väldigt mycket information vilket gör att det är svårt att hitta det som är viktigt.

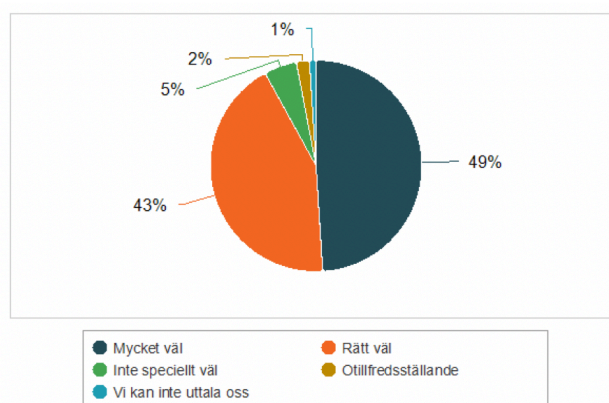
Det verkar också finnas en del frustration över bristande information om händelser i skolan, som incidenter eller förändringar som påverkar eleverna. Föräldrarna önskar en mer öppen kommunikation och transparens kring sådana händelser. Enstaka kommentarer lyfter att de inte får någon annan information om barnets skolgång än vad som tas upp vid utvecklingssamtalen.

Fråga 13: Hur väl fungerar samarbetet med skolan?

Detta är också en ny fråga för denna enkätomgång och svaren visar att 92% av vårdnadshavarna är nöjda med samarbetet med skolan (Figur 21). De positiva svarsalternativen som anger att samarbetet fungerar mycket väl har valts av 49% och rätt väl av 43%. Det negativa svarsalternativet som anger att samarbetet inte fungerar speciellt väl har valts av 5% (111 personer). Svarsalternativet som anger att samarbetet är otillfredsställande har valts av 2% (37 personer). Svarsalternativet vi kan inte uttala sig har valts av 26 personer (1%).

Av Tabell 18, framgår att vårdnadshavarna i de fyra distrikten har svarat att samarbetet fungerar mycket väl eller rätt väl. I Skärgården har 63 (94%) valt någon av de två positiva svarsalternativen. Motsvarande andelar är i NÅUD 90%, i SÅUD 91% och i Mariehamn 93%.

Figur 21. Grafisk representation av svaren för frågan om samarbete

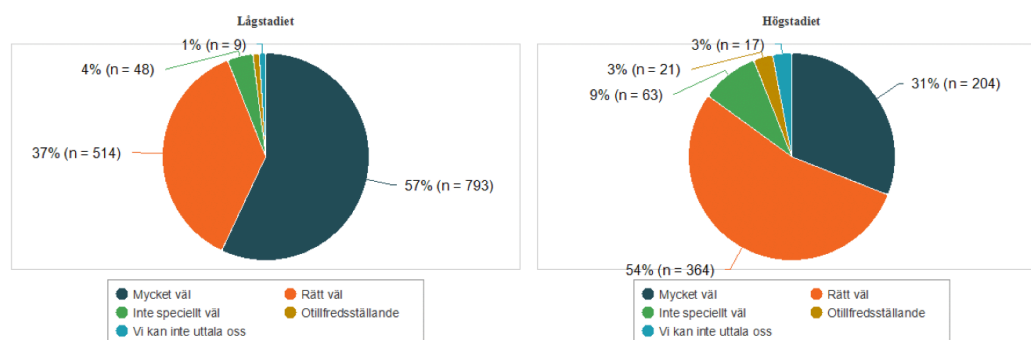
Tabell 18. Distriktvis fördelning av svaren angående samarbetet

13. Samarbete	Skärgården		NÅUD		SÅUD		Mariehamn	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Mycket väl	38	(57%)	194	46%	280	46%	479	51%
Rätt väl	25	(37%)	187	44%	269	45%	396	42%
Inte speciellt väl	4	(6%)	27	6%	39	6%	41	4%
Otillfredsställande	0	0%	12	3%	9	2%	16	2%
Vi kan inte uttala oss	0	0%	4	1%	8	1%	14	1%

Signifikanta skillnader för frågan om samarbetet med skolan

Det finns inte några signifikanta skillnader mellan hur vårdnadshavarna svarat i relation till flickor och pojkar. Signifikanta skillnader finns däremot också för denna fråga sett till fördelningen av svaren på låg- och högstadiet. Liksom för flera av föregående frågor är de som har barn i lågstadiet mer nöjda med hur samarbetet med skolan fungerar jämfört med vårdnadshavare till barn i högstadiet. Det mest positiva svarsalternativet har valts av 57% av dem som har barn i lågstadiet. Motsvarande andel för högstadiet är 31% (Figur 22 nedan).

Figur 22. Jämförelse mellan låg- och högstadiet – samarbetet med skolan

Kommentarer till frågan om samarbetet med skolan

På frågan om hur väl samarbetet med skolan fungerar har 225 valt att skriva kommentarer. De som ger uttryck för att samarbetet fungerar mycket väl eller rätt väl lyfter exempelvis att en effektiv och snabb kommunikation sker via Wilma. Enstaka kommentarer lyfter även att samarbetet kring barn som behöver extra stöd och anpassning fungerar bra. Vidare lyfts att lärarna är flexibla och engagerade.

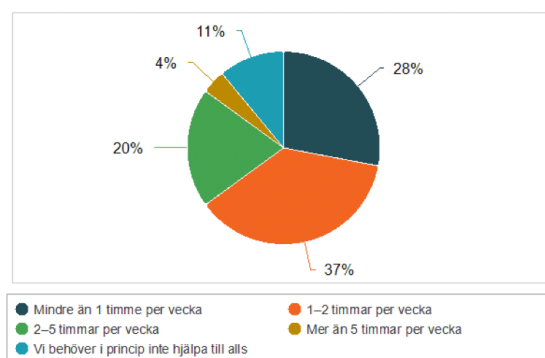
De kommentarer som uttrycker att samarbetet inte fungerar på önskvärt sätt handlar ofta om brister i kommunikation eller att kommunikationen är obefintlig. Exempelvis riktas kritik mot Wilma då det kommer så mycket information att det är svårt att urskilja det som är viktigt. Kommentarer i denna kategori reflekterar en frustration och besvikelse över bristen på samarbete eller dålig kommunikation från skolans sida. Många föräldrar känner sig exkluderade från viktig information eller ger uttryck för att deras oro och problem inte tas på allvar. Enstaka kommentarer handlar om att skolledningen inte tar tag i olika problem.

Fråga 14: Hur mycket hjälper ni uppskattningsvis till med barnets läxor?

För denna fråga anger 28% av alla svarande att de hjälper barnet med läxor mindre än 1 timme i veckan, medan 37% hjälper barnet ungefär 1–2 timmar per vecka och 20% hjälper barnet 2–5 timmar per vecka. De vårdnadshavare som angett att de hjälper barnet mera än 5 timmar per vecka utgör 4% (84 personer). 11% har svarat att de i princip inte behöver hjälpa barnet med skolarbetet (Figur 23 nedan).

Vid en jämförelse mellan distrikten ser det ut som om vårdnadshavarna i Skärgården lägger ner lite mindre tid på att hjälpa barnet med skolarbetet jämfört med de övriga distrikten (Tabell 19). Sammantaget uppger dock en majoritet också i de övriga distrikten att de lägger ner mindre än en timme eller mellan en och två timmar i veckan för att hjälpa barnet med skolarbetet. Sammanlagt 84 vårdnadshavare (4%) uppger att de lägger ner mer än 5 timmar per vecka.

Figur 23. Grafisk representation av svaren för frågan om läxor

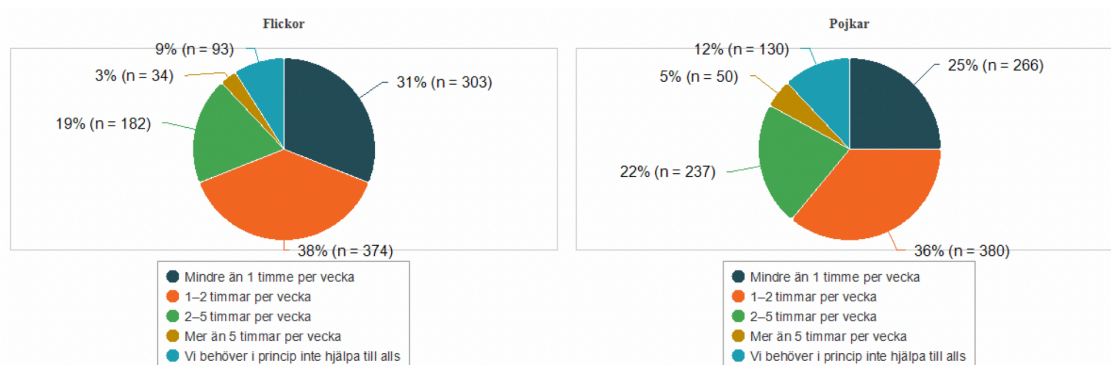
Tabell 19. Distriktvis fördelning av svaren om barnens behov av hjälp med läxorna i hemmet

14. Läxor	Skärgården		NÅUD		SÅUD		Mariehamn	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Mindre än 1 timme per vecka	33	(49%)	105	25%	171	28%	259	27%
1-2 timmar per vecka	14	(21%)	168	40%	226	37%	345	36%
2-5 timmar per vecka	5	(7%)	99	23%	119	20%	197	21%
Mer än 5 timmar per vecka	1	(2%)	15	3%	25	4%	43	5%
Vi behöver i princip inte hjälpa till alls	14	(21%)	37	9%	64	11%	102	11%

Signifikanta skillnader för frågan om läxor

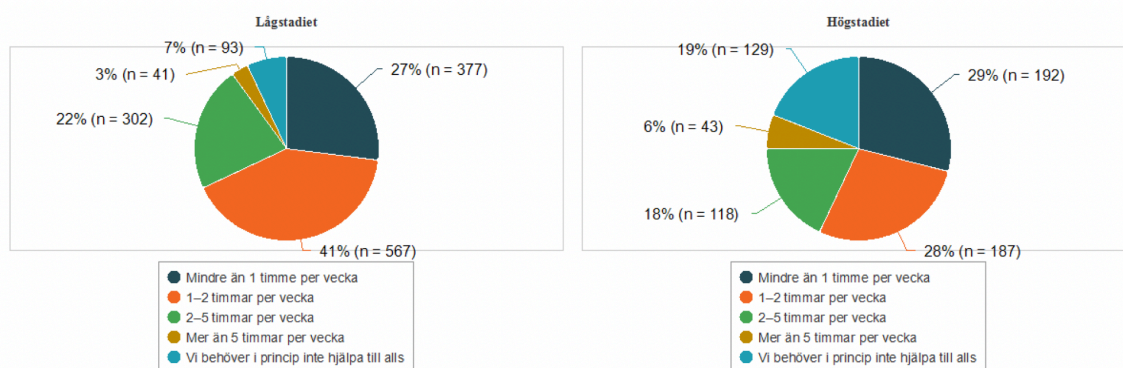
För denna fråga finns det signifikanta skillnader både mellan flickor och pojkar (Figur 24 nedan) och mellan låg- och högstadiet (Figur 25 nedan). Vid jämförelsen mellan hur svaren fördelar sig i relation till flickor och pojkar handlar exempelvis om att vårdnadshavare till flickor lägger ner mindre tid på att hjälpa dem med läxorna. På motsvarande sätt kan utläsas att vårdnadshavarna i något högre utsträckning hjälper pojkarna med läxorna.

Figur 24. Jämförelse mellan flickor och pojkar – läxor

Vid en jämförelse mellan hur mycket vårdnadshavarna hjälper till med läxorna fördelat på låg- och högstadiet kan konstateras att de inte hjälper barnen i högstadiet lika mycket som de barn som går i lågstadiet. Detta kan främst utläsas i relation till andelen som svarat att de i princip inte alls hjälper till med läxorna (Figur 25 nedan).

Figur 25. Jämförelse mellan låg- och högstadiet – läxor

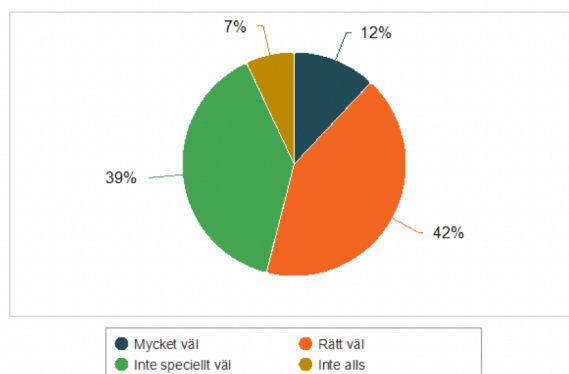
Kommentarer till frågan om läxor

I relation till frågan om läxor har 461 vårdnadshavare valt att skriva kommentarer. Ett flertal kommentarer handlar om att barnet hanterar sina läxor relativt självständigt och effektivt. Vidare finns kommentarer som anger att läxorna är hanterbara och att läxorna är väl anpassade, att barnen har utvecklat goda studierutiner, eller att skolan ger lämpligt stöd. Att barnet ibland glömmet sina läxor löses via klasskamrater. De som skrivit kommentarer som uttrycker frustration lyfter ofta att det är för många läxor och att det påverkar barnets möjlighet till fritid. Mycket läxor upplevs även som stressande för barnet.

Fråga 15: Hur väl känner ni till läroplanens mål och bedömningskriterier?

Den nya läroplanen gäller från och med hösten 2021 och skolorna har haft ett uppdrag att säkerställa att vårdnadshavarna känner till den. Speciellt viktigt är att vårdnadshavarna känner till läroplanens mål och bedömningskriterier. Av Figur 26 framgår att endast 12% uppger att de mycket väl känner till mål och bedömningskriterier medan 42% har svarat att de känner till dessa rätt väl. Andelen vårdnadshavare som uppgett att de inte speciellt väl känner till läroplanens mål och bedömningskriterier utgör 39% och 7% har svarat att de inte alls känner till dessa.

Figur 26. Hur väl känner ni till läroplanen?

Sett till hur svaren fördelar sig mellan distrikten på de olika svarsalternativen för frågan om läroplanens mål och bedömningskriterier (se Tabell 20) framgår det att svarsmönstret i stort är lika som för hela Åland. I Skärgården är det ingen som svarat att de inte alls känner till läroplanens mål och bedömningskriterier.

Tabell 20. Distriktvis fördelning av svaren angående läroplanen

Läroplanens mål	Skärgården		NÅUD		SÅUD		Mariehamn	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Mycket väl	14	(20%)	38	9%	66	11%	125	13%
Rätt väl	29	(43%)	181	43%	229	38%	414	44%
Inte speciellt väl	25	(37%)	178	42%	266	44%	333	35%
Inte alls	0	0%	27	6%	44	7%	74	8%

Kommentarer till frågan om läroplanen

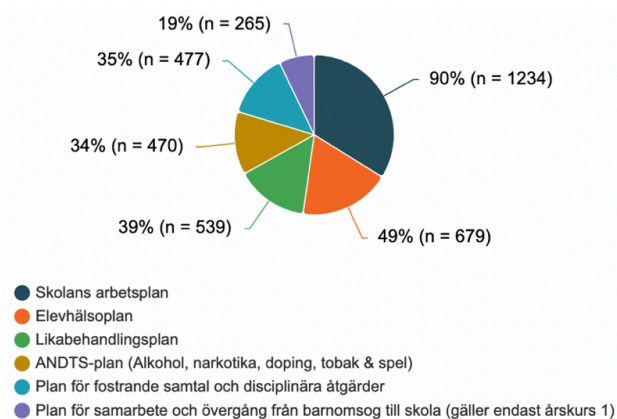
För denna fråga har 168 vårdnadshavare skrivit kommentarer. Av dessa kan utläsas att de som känner till läroplanen exempelvis har fått information om den via något informationstillfälle (Figur 26). En vårdnadshavare uppger att hen läst läroplanen i jämförande syfte efter att ha flyttat från Finland till Åland. En anger att hen läst på grund av hemskolning av ett annat barn. Flera uppger att de själva är lärare och därför känner till den. I tillägg förekommer kommentarer som anger att vårdnadshavarna vet var de kan ta del av läroplanen. Enstaka kommentarer anger att de inte fått information om läroplanen men tagit reda på den själva.

De som svarat att de inte känner till läroplanen anger att de inte fått information eller att de inte har behov av att känna till den och att det är skolans sak att se till att den följs. En vårdnadshavare uppger att hen inte blivit informerade om i vilken utsträckning vitsord från tidigare årskurser kan komma att påverka avgångsbetyget. Enstaka kommentarer uttrycker att lärarna inte följer läroplanen, exempelvis i relation till att inte vilja ge högre betyg till barn i de lägre årskurserna. Det finns även kommentarer om att bedömningen mellan skolorna varierar och att bedömningskriterierna inte är så lätta att förstå. Det finns någon enstaka kommentar som ifrågasätter läroplanens innehåll, framför allt i relation till innehåll barnet inte ska behöva ta del av.

Fråga 16: Vilka av följande planer har du fått information om från skolan?

Varje skola ska ha ett antal planer utarbetade för att säkra kvalitet och likvärdighet (Figur 27). De planer som enligt Ålands landskapsregering (ÅSF 2020 nr 32) ska finnas är arbetsplan och elevhälsoplan. Övriga planer som likabehandlingsplan, en plan för hur skolan ska hantera frågor som berör alkohol, narkotika, doping, tobak och spel (ANDTS), plan för fostrande samtal och disciplinära åtgärder samt en plan som gäller samarbete och övergång från barnomsorg till skola (endast aktuell för vårdnadshavare med barn i årskurs 1) anges i läroplanen (Ålands landskapsregering, 2020). Denna fråga gäller huruvida vårdnadshavarna fått information om planerna eller ej.

Figur 27. Information om skolans olika planer

Denna frågan var inte obligatorisk och har besvarats av 1374 vårdnadshavare. Av dessa vårdnadshavare anger 90% att de fått information om skolans arbetsplan, medan 49% anger att de fått information om elevhälsoplanen. Information om likabehandlingsplan uppger 39% att de fått och om ANDTS-planen 34%. Vad gäller planen för fostrande samtal och disciplinära åtgärder uppger 35% att de fått information om. Planen för samarbete och övergång från barnomsorg till skola anger 19% att de fått information om.

Sett till de fyra distrikten kan konstateras att svarsmönstret som framgår av Tabell 21, visar på en likartad fördelning gällande informationen om skolans olika planer. De skillnader som kan noteras gäller skolornas likabehandlingsplan och ANDTS-plan där det är en något färre andel i SÅUD som uppger att de fått information. Gällande skolornas plan för fostrande samtal och disciplinära åtgärder har 44% av vårdnadshavarna i Mariehamn fått information medan motsvarande andel i NÅUD är 24% och SÅUD är 25%.

Tabell 21. Distriktvis fördelning av svaren angående skolans planer

Skolans planer	Skärgården		NÅUD		SÅUD		Mariehamn	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Skolans arbetsplan	47	(94%)	280	91%	314	89%	589	89%
Elevhälsoplan	18	(36%)	150	49%	167	47%	340	51%
Likabehandlingsplan	12	(24%)	115	37%	121	34%	288	44%
ANDTS-plan	12	(24%)	102	33%	107	30%	248	38%
Plan för fostrande samtal och disciplinära åtgärder	17	(34%)	75	24%	89	25%	294	44%
Plan för samarbete och övergång från barnomsorg till skola	7	(14%)	50	16%	68	19%	139	21%

Kommentarer till frågan om skolans planer

I relation till frågan om vårdnadshavarna har blivit informerade om skolans olika planer har 355 skrivit kommentarer. En typ av kommentarer handlar om att vårdnadshavarna vet var de kan hitta de olika planerna, exempelvis via Wilma och motsvarande plattform eller att de har informerats på föräldramöten. Andra kommentarer anger att man måste söka aktivt själva då skolan inte informerat om de olika planerna.

Det finns kommentarer som visar att vissa föräldrar känner till att information om skolans planer är tillgänglig, ofta via plattformar som Wilma eller skolans hemsida. Många föräldrar nämner att de antar att information finns tillgänglig om de skulle vilja söka den, även om de inte aktivt har deltagit i informationsflödet.

Flera vårdnadshavare uppger att de inte har fått information om skolans planer eller har missat att sådan information finns tillgänglig. Några uttrycker att de är osäkra på om de har fått information.

Fråga 17: Övriga kommentarer

Enkäten avslutades med en öppen fråga med rubriken Övriga kommentarer. Totalt 333 vårdnadshavare har bidragit med kommentarer. Många av kommentarerna är positiva och ger uttryck för att de är nöjda med sitt barns skolgång. Av de positiva kommentarerna kan exempelvis utläsas uppskattning för lärarnas engagemang och deras förmåga att se till det enskilda barnet. Det förekommer även kommentarer som uttrycker att barnet fått en mycket bra skolstart.

Det förekommer även kommentarer där vårdnadshavarna uttrycker oro och bekymmer eller misnöje. De negativa kommentarerna fokuserar på mobbning, skolans hantering av särskilda behov samt stress relaterat till höga krav på barnet. Det finns en återkommande oro för att skolan inte tar tillräckligt allvarligt på anklagelser om mobbning eller inte agerar tillräckligt kraftfullt mot sådana incidenter. Dessutom uttrycks frustration över att skolan inte tillgodoser behoven hos barn med specifika utmaningar såsom ADHD/NPF. Av kommentarerna kan även utläsas en önskan om bättre kommunikation.

Några fördjupande nedslag i kommentarerna

I detta avsnitt har vi valt att närmare granska vårdnadshavarnas kommentarer utifrån följande aspekter: mobbning, utmaningar i lärandet och läxor.

Kommentarer om mobbning

Att vi valt denna fördjupande analys är att det i det allra första avsnittet i den åländska läroplanen anges att ingen i skolan ska utsättas för trakasserier och mobbning (Ålands landskapsregering, 2020). Sett till alla kommentarer som givits (4760 st.) så förekommer ordet mobbning, mobbing och mobbad i 67 kommentarer fördelat på alla frågor utom frågorna om läxorna och läroplanen. När vi analyserat i vilket sammanhang orden förekommer har vi kunnat urskilja vilka av kategorierna som hänför sig till, att barnet som vårdnadshavaren gett sitt svar i relation till, handlar om att barnet är utsatt eller har varit utsatt. I analysen har vi även identifierat kommentarer som i mera generella ordalag berör mobbning som en problematisk företeelse.

Kommentarerna är först analyserade i relation till tre kategorier: A) Barnet är utsatt för mobbning, B) Barnet har varit utsatt för mobbning men att det är bättre nu, och C) Oro för att det förekommer mobbning och hur det hanteras. Därefter har kommentarerna analyserats i relation till var problemet uppkommer: i klassrummet, på skolgården eller i skolskjutsen.

A) Barnet är utsatta för mobbning

Denna kategori inkluderar kommentarer där vårdnadshavare direkt påpekar att deras barn är eller har varit utsatt för mobbning. Dessa beskrivningar fokuserar ofta på specifika incidenter av mobbning, inklusive fysiskt och verbalt beteende, samt en känsla av att skolan inte alltid lyckas skydda barnen från sådana situationer. Kommentarna här lyfter fram både pågående och enskilda händelser där barn känner sig utsatta.

B) Barnet har varit mobbat men att det är bättre nu

I denna kategori finns kommentarer som reflekterar förbättringar i situationer där barn tidigare har mobbats. Vårdnadshavare beskriver hur skolan har agerat för att adressera problemen, vilket har lett till en minskad förekomst av mobbning eller en förbättrad skolmiljö för barnet. Det kan inkludera aktiva åtgärder från skolans sida, förändringar i barnets klassrumsmiljö, eller andra positiva utvecklingar som förbättrat barnets skolsituation.

C) Oro för att det förekommer mobbning och hur problemet hanteras

Denna kategori omfattar kommentarer där vårdnadshavare uttrycker oro över skolans hantering av mobbning. Det kan inkludera känslor av att mobbning inte tas på allvar av skolläroplanen, eller att de åtgärder som vidtas inte är tillräckliga eller effektiva. Vårdnadshavare uttrycker en önskan om bättre övervakning och fler vuxna speciellt i relation till raster och skolskjutsen för att hantera mobbning och skapa en säkrare skolmiljö. I dessa kommentarer finns även exempel som visar att det tidigare har varit ett problem men att skolan sedan tagit tag i problemet och att det därefter är mycket bättre. Eller att skolan erkänner att det finns problem även om de inte klarar av att förhindra detta.

Slutligen har vi granskat dessa 67 kommentarer i relation till om vårdnadshavarna angett att lärare mobbar eleverna. Ett fåtal kommentarer visar att det finns en problematik i hur lärare bemöter barnet.

Större utmaningar i lärande

En grupp kommentarer gäller de fyra frågorna (5–8) som på olika sätt berör undervisningen. Bland dessa kommentarer förekommer det signalord och benämningar som antyder att barnet har extra utmaningar i sitt lärande. Det handlar om NPF-diagnos, autism, ADHD, ADD, dyslexi och/eller läs- och skrivsvårigheter samt dyskalkyli. För att närmare analysera kommentarer som innehåller

en eller flera av dessa benämningar har vi först identifierat dessa kommentarer (76 st.) och därefter kategoriserat dem utifrån följande: A) *barnet har svårigheter men får stöd/hjälp*, B) *barnet har svårigheter men får inte stöd/hjälp*, C) *det har blivit bättre* och D) *skolan har brist på kunskap*. Dessa fyra kategorier är utformade utifrån vad som är speciellt framträdande i kommentarerna.

A) *Barnet har svårigheter men får stöd/hjälp*

Dessa kommentarer illustrerar situationer där barnen, trots olika utmaningar relaterade till diagnoser som dyslexi, ADHD eller andra neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF), får adekvat stöd och hjälp. Exempelvis nämns användning av medicin, anpassade hjälpmedel som tyngdvästar och bildstöd, samt tillgång till specialundervisning eller extra hjälp från familjemedlemmar. Det handlar om en proaktivt stödjande miljö där barnen får hjälp att hantera sina svårigheter på ett sätt som möjliggör lärande och utveckling.

B) *Barnet har svårigheter men får inte stöd/hjälp*

I dessa kommentarer framgår det att barnen möter betydande hinder i sin utbildning och vardag, ofta förvärrade av brist på stöd eller förståelse från skolans sida. Vårdnadshavare uttrycker frustration över långa väntetider för utredningar, bristande anpassningar i undervisningen, och en känsla av att skolan inte tar barnets behov på allvar. Kommentarer belyser en känsla av att bli övergivna av det utbildningssystem som ska stödja alla barns rätt till utbildning.

C) *Det har blivit bättre*

Dessa kommentarer reflekterar positiva förändringar i barnens situation. De inkluderar exempel på förbättringar i läsförmåga tack vare identifiering och stöd för dyslexi, eller sociala förbättringar som nya vänner och bättre anpassningar i skolan. Det är berättelser som visar på framsteg och framgång trots tidigare utmaningar, vilket bidrar till hopp och motivation för både barn och vårdnadshavare.

D) *Kommentarer om att skolan har brist på kunskap*

Dessa kommentarer indikerar att vårdnadshavarna upplever betydande brist på förståelse och kunskap om NPF och andra relaterade diagnoser bland lärare och skolpersonal. Vårdnadshavarna uttrycker oro över skolpersonalens oförmåga att tillgodose barnens särskilda behov, vilket inkluderar allt från anpassade läromedel till lämpliga undervisningsmetoder och kommunikation. Dessa kommentarer kritiserar skolans nuvarande kompetensnivå och efterfrågar mer utbildning och medvetenhet för att ge alla barn den utbildning och det stöd de behöver och har rätt till.

Kommentarer om läxor

Läxor är ett återkommande innehåll inte enbart i relation till frågan om läxor och av den anledning har vi granskat dessa närmare. Sammantaget finns det 670 kommentarer som på olika sätt gäller läxor. I fråga 14 ombads vårdnadshavarna att uppskatta hur mycket tid de lägger ner på att hjälpa barnet med läxor och i anslutning till denna fråga var det möjligt att skriva kommentarer, vilket 461 vårdnadshavare av de totalt 2052 valde att göra. Detta innebär att 209 vårdnadshavare har skrivit om läxor i relation till andra frågor. De kommentarer som förts fram i relation till andra frågor fokuserar i större utsträckning huruvida läxorna fungerar bra eller dåligt och huruvida barnet får och/eller behöver stöd eller inte. Kommentarer som hör samman med frågan om läxor handlar mer om vårdnadshavarnas ansträngningar för att hjälpa barnet med läxor men även om att läxläsningen upplevs som problematisk och skapar stress och frustration.

Övergripande har följande mönster i kommentarerna om läxor urskilts: vad gäller *omfattningen* finns det såväl vårdnadshavare som ger uttryck för att läxorna fungerar bra och att omfattningen är lagom, som vårdnadshavare som ger uttryck för att läxorna inte fungerar bra eller är för omfattande. Ett annat mönster gäller *barnets behov av stöd* i arbetet med läxor. Dessa kommentarer handlar antingen om det stöd som ges *i hemmet eller i skolan* och är antingen *negativa eller positiva*. De negativa kommentarerna ger framför allt uttryck för att *skolan inte erbjuder adekvat stöd*. De positiva kommentarerna ger uttryck för att *det tidigare har varit problem med läxor, men*

att de lösts, antingen genom att barnet skapat rutiner, att antalet läxor minskat eller att barnet fått stöd. Flera kommentarer som berör problem med läxor kopplas samman med att barnet har någon form av problematik som gör att *läxorna blir en extra belastning*. I relation till barnets problematik lyfts även i dessa kommentarer att skolan saknar kunskaper eller uppvisar bristande förståelse.

Några jämförelser med föregående enkätstudier

I det följande görs några jämförande nedslag med de föregående enkätstudierna som rapporterades 2020 och 2015 (2013 för NÅUD¹¹) (Eriksson m.fl., 2020; Eriksson, & Wikström, 2015; Eriksson & Lindberg, 2013). Enkätstudien 2020 omfattade samtliga av landskapets skolor årskurs 1–6 inklusive Träningsundervisningen. Innevarande enkätstudie omfattar också samtliga av landskapets skolor men nu är även årskurserna 7–9 inkluderat.

Svarsfrekvensen skiljer sig något mellan de olika studierna. Av Tabell 22 framgår att svarsfrekvensen genomgående är lägre för årets enkätstudie jämfört med de föregående studierna.

Tabell 22. Svarsfrekvens för de olika utvärderingarna

Distrikt / år	Åland 2023	Åland 2020	Åland 2015	NÅUD 2013
Mariehamn	73%	79%	83%	–
SÅUD	62%	87%	91%	–
Skärgården	76%	86%	98%	–
NÅUD	64%	80%	–	70%

Uppfattningar om barnens skolgång över tid

I det följande jämförs andelen av de två *positiva* svarsalternativen (t.ex. 'mycket väl' eller 'rätt väl') för respektive frågeområde med motsvarande andelar med de föregående studierna i Tabell 23 nedan. Enkäten för innevarande år har ett antal frågor som inte tidigare ingått i de återkommande utvärderingarna. Nedanstående jämförelser fokuserar de frågor som är desamma eller huvudsakligen desamma. I denna jämförelse ingår inte frågan som berör trygghet i skolskjutsen då frågan inte är aktuell för alla. Inte heller har frågan om tryggheten under lunchen tagits med då denna inte ingick i NÅHD 2013. Vidare görs ingen översiktlig jämförelse gällande hur mycket tid som ägnas åt läxor.

Tabell 23. Andel valda positiva svarsalternativ i de olika undersökningarna

Frågeområde	Åland 2023	ÅLAND 2020	ÅLAND 2015 ¹²	NÅHD 2013
Klarar skolarbetet	87%	90%	95%	94%
Stöd för lärandet	87%	91%	93%	90%
Trivsel	88%	93%	93%	90%
Trygghet i klassrummet	95%	97%	96%	97%
Trygghet på skolgården	83%	88%	86%	83%
Information	86%	91%	89%	84%

Sammantaget framgår det att andelen vårdnadshavare som valt något av de två positiva svarsalternativen har sjunkit ytterligare sedan utvärderingen som genomfördes 2020, dock kan konstateras att detta främst är knutet till andelen svar från vårdnadshavare med barn i högstadiet. Av Tabell 24, nedan, framgår att andelen positiva svarsalternativ representerande barn i lågstadiet ligger på samma nivå som undersökningen 2020.

¹¹ 2013 genomfördes en enkätstudie på uppdrag av NÅHD och 2015 genomfördes en likartad enkätstudie för hela Åland med undantag för NÅHD.

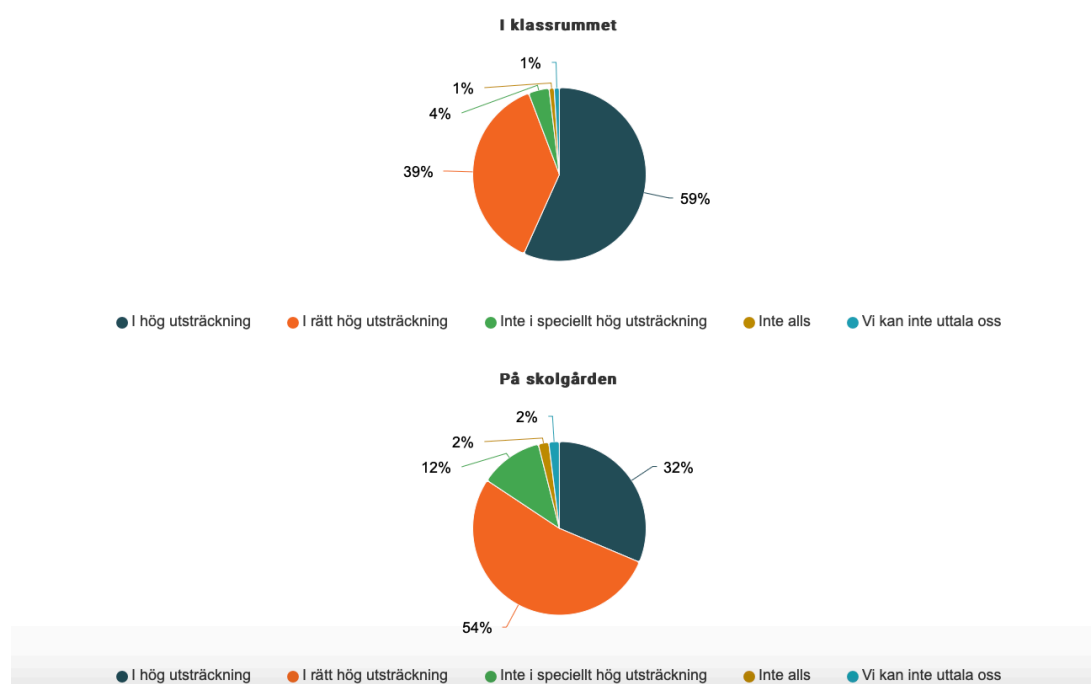
¹² OBS den totala procentsumman innefattar frekvens innefattar inte NHÅD.

Tabell 24. Andelen positiva svar 2024 och 2020 för åk 1–6

Frågeområde	Åland 2023	ÅLAND 2020	ÅLAND 2015	NÅHD 2013
Klarar skolarbetet	90%	90%	95%	94%
Stöd för lärandet	92%	91%	93%	90%
Trivsel	91%	93%	93%	90%
Trygghet i klassrummet (se Figur 28)	98%	97%	96%	97%
Trygghet på skolgården (se Figur 28)	86%	88%	86%	83%
Information	90%	91%	89%	84%

Figur 28. Grafisk presentation över hur svaren representerande lågstadiet fördelar sig

Antal svar: 1381, Valda alternativ: 5437

Baserat på denna jämförelse är den huvudsakliga tendensen i de svar som representerar vårdnadshavare med barn i lågstadiet att de i huvudsak är lika nöjda med barnets skolgång i denna utvärdering som de var i den utvärdering som genomfördes 2020.

Upplevelse av att vara illabehandlad eller mobbad över tid

Det finns vissa frågeområden som återkommande har indikerat problem och där föräldrar uttrycker stark oro och bekymmer. Ett av de dessa områden är mobbning eller att barnet känner sig illa behandlat (Tabell 25). I årets utvärdering är denna andel märkbart högre jämfört med tidigare års utvärderingar.

Tabell 25. Mobbning & och känsla av att vara illa behandlad – jämförelse mellan olika år

Upplevelse av att vara illa-behandlad eller mobbad	2023	2020	2015 (ej NÅHD)	2013 (NÅHD)
Andel av alla svarande	9,5% (195 av 2053)	3,7% (61 av 1645)	3,2% (40 av 1250)	8% (11 av 279)
Lågstadiet	9% (123 av 1381)	3,7% (61 av 1645)	3,2% (40 av 1250)	8% (11 av 279)
Högstadiet	10,7% (72 av 672)	–	–	–

Av 2023-års utvärdering framgår följande svarsfrekvenser avseende de två alternativen, 1) att barnet upplever sig illa behandlat och/eller 2) mobbat (Tabell 26 nedan):

Tabell 26. Antal svar gällande illa behandling och mobbning 2023

Distrikt	Illa behandlad	Mobbad
Skärgården	0 (0%)	1 (1,5%)
NÅUD	28 (6,6%)	21 (5%)
SÅUD	32 (5,2%)	37 (6%)
Mariehamn	41 (4,3%)	35 (3,5%)
Totalt	101 (18%)	94 (17%)

Sammantaget kan konstateras att även om vårdnadshavarna hade möjlighet att ange flera skäl till varför de upplever att barnet inte trivs och vi därmed inte kan urskilja hur många som både svarar att barnet upplever sig illa behandlad och/eller mobbad så kan vi i alla fall säga att 101 personer har valt svarsalternativet 'illa behandlad' i vilket de 94 som svarat att barnet är mobbat kan ingå.

En varm elev-lärrrelation har påvisats ha betydelse för den psykosociala miljön och huruvida elever tenderar att försöka förhindra mobbning eller ej (Hirsh, 2020; Thornberg m.fl., 2016).

Utblick: liknande utvärderingar i Finland och Sverige

För att få perspektiv på resultatet från föreliggande enkät till åländska vårdnadshavare har vi använt en rapport från Finland och en från Sverige för att göra några jämförelser. För Finlands del har en rapport (2023) från Nationella centret för utvärdering (NCU) valts som utgångspunkt och från Sverige har Skolinspektionens Skolenkät 2024 valts som grund för jämförelsen. I Finland genomför Förbundet Hem och Skola tillsammans med sin finska motsvarighet, Suomen Vanhempainliitto, vanligen liknande utvärderingar, benämnda Föräldrabarometern. Den senaste utvärderingen, riktad till föräldrar till barn i grundskolan (Föräldrabarometern 2021) fokuserade dock på grundskoleföräldrars upplevelser av coronapandemins inverkan och genomfördes under läsåret 2020–2021. Denna rapport använde vi för att jämföra resultaten från den åländska utvärderingen av vårdnadshavares uppfattning om distansundervisningen under coronapandemin våren 2020 (Eriksson & Lindberg, 2020) och är således inte relevant i detta sammanhang.

Finland NCU:s utvärdering: vårdnadshavarnas syn på trygghet och trivsel

Under perioden 2021–2023 genomförde Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) i Finland en omfattande utvärdering av arbetet i skolan, där syftet dels var att förebygga elevfrånvaro inom den grundläggande utbildningen, dels att bidra till att skolorna ska kunna skapa en positiv verksamhetskultur (Markkanen & Pusa, 2023). En del av utvärderingen riktades till vårdnadshavare i årskurserna 5–9. Cirka 3600 vårdnadshavare har besvarat den enkät som ingår i utvärderingen. Huvudfokus för utvärderingen som helhet gäller elevers frånvaro i skolan, vilket gör att frågorna specifikt riktats mot aspekter som i forskning identifierats som bidragande till detta fenomen.¹³ Ett fåtal av frågorna är likartade som de som ställts i den åländska utvärderingen, i NCU:s rapport beskrivs de som specifikt riktade mot vårdnadshavarnas erfarenheter av att främja gemenskap och välbefinnande i skolan å den ena sidan och på deras syn på olika tillvägagångssätt för att förebygga och ingripa vid frånvaro å den andra.

Vad gäller trygghet och trivsel visar resultatet att ungefär 18% av respondenterna nämnde en känsla av otrygghet i skolan. Exempel på två frågor som är specifikt relaterade till frågan om otrygghet är följande: *I mitt barns skola... ingriper man tillräckligt effektivt i mobbning*. På denna frågan var 19% av vårdnadshavarna helt eller delvis av annan åsikt, medan 22% inte kunde uttala sig och 23% var av samma eller delvis samma åsikt. Den fråga som kommer närmast i den åländska enkäten till vårdnadshavarna som gäller barnens trivsel, där 88% av vårdnadshavarna valt något av de positiva svarsalternativen. I de fall åländska vårdnadshavare svarat att deras barn inte trivs i skolan, har det dels funnits fasta uppföljande svarsalternativ, dels möjlighet för vårdnadshavarna att själva kommentera frågan. Bland de skäl till att barnet inte trivs har de åländska föräldrarna angett att deras barn kan känna sig illa behandlat eller mobbat.

Den andra frågan i NCU enkäten gäller elevers frånvaro: *Jag vet vilken slags modell för ingripande i frånvaro som används i mitt barns skola*. Här svarade 20% av vårdnadshavarna att de var helt eller delvis av annan åsikt och 40% att de inte kunde svara på frågan medan 38% var av samma eller delvis samma åsikt. Det som vi velat betona med att inkludera denna fråga är att det verkar förekomma att skolor har utarbetade modeller för hur man ingriper då det finns indikationer på oroande elevfrånvaro. Motsvarande ska anges i den åländska grundskolans antimobbningsplan.

¹³ Exempelvis Kearny, Heyne och González (2020) har identifierat följande kontextuella riskfaktorer relaterade till problematisk skolfrånvaro: föräldrar/familjer, kamrater, skola men även det omgivande samhället. Forskarna menar att dessa faktorer också bör beaktas, inte enbart de psykologiska/individuella problem som ofta fokuseras, vilket gör att problemet framstår som elevens.

Vilka faktorer betonar föräldrarna som viktiga för barnets trygghet och trivsel?

Bland de faktorer som enligt vårdnadshavarnas erfarenheter i NCU rapport framstår som viktigast för att bidra till eller hindrar barnets känsla av trygghet och trivsel svarade 83% av vårdnadshavarna 'kamratrelationer'. Att inte ha kamrater, problem i kamratrelationer eller ensamhet sågs som hinder för trivseln i skolan. Kamratrelationer kopplades även till barnets trygghetskänsla. Mobbning nämndes som ett hinder för barn att trivas i skolan.

Ytterligare två faktorer som av vårdnadshavarnas svar framstod som betydelsefulla för barnets trivsel nämndes 'lärarna' av hälften av dem, men lärarna var också den vanligast nämnda faktorn som förhindrar trivseln, nämnd av en tredjedel av respondenterna. Vad gäller det stöd som skolan erbjuder för barnets lärande uppgav 17% av vårdnadshavarna att i de fall stödet är tillräckligt främjar det barnets trivsel i skolan, men 29% av vårdnadshavarna uppgav också att problem relaterade till barnets lärande förhindrade trivseln. De problem som nämndes var enskilda skolämnen och/ett otillräckligt stöd. I den åländska studien lyftes också svårigheter med att klara skolarbetet som ett skäl till att barnet inte trivs.

Sverige: Skolenkäten 2024

Skolenkäten 2024 (Skolinspektionen, 2024) består av olika delar, där en del riktar sig till elever i den svenska grundskolans årskurser 5 och 8 och gymnasieskolans årskurs 2, en annan till lärarna och den tredje till vårdnadshavarna i den svenska grundskolan. Enkäten besvarades av 33% av vårdnadshavarna till 566.889 elever i inom 3.221 skolenheter. Några av frågeområdena är gemensamma för alla parter, medan det också finns särskilda frågeområden för respektive grupp. De frågeområden som vårdnadshavarna svarade på var följande: 1) information om utbildningen, 2) stimulans, 3) stöd, 4) bemötande – lärare, 5) bemötande – elever, 6) studiero, 7) trygghet, och 8) elevhälsa. Det är framför allt frågeområdena 1, 3–5 och 7 som är jämförbara med enkäten till åländska vårdnadshavare. Generellt kan vi se att var *svarsmönstret* är likartat i den svenska och den åländska enkäten: en något mindre andel väljer det mest positiva alternativet jämfört med det nästpositiva alternativet.

- **(1) Information om utbildningen:** Vad gäller de positiva svarsalternativen (*håller med helt och hållet* respektive *håller med till stor del*) valde 67,2% av vårdnadshavarna något dessa i förhållande till informationen om barnets kunskapsutveckling och 61,7% i förhållande till information om hur barnet trivs i skolan. I den åländska enkäten har 86% av vårdnadshavarna valt något av de positiva svarsalternativen gällande informationen om barnets skolgång.
- **(3) Stödet till barnet:** inom detta frågeområde ställdes två frågor; huruvida barnet får det stöd det behöver under lektionerna och huruvida barnet får det stöd det behöver för att klara skolarbetet. För den första frågan valde 61,5% av vårdnadshavarna något av de två positiva svarsalternativen (*alltid* respektive *ofta*), medan 71,4% valde något av de positiva svarsalternativen för den andra frågan. I den åländska enkäten är frågan gällande skolans stöd till barnets lärande och skolgång som ligger närmast, och här har 87% valt något av de positiva svarsalternativen.
- **(4 & 5) Bemötande – lärare, bemötande – elever:** Inom dessa frågeområden har följande delfrågor formulerats till vårdnadshavarna att ta ställning till. Vad gäller lärarnas bemötande ställdes två frågor, där den ena gäller huruvida vårdnadshavarna tycker att lärarna verkar behandla alla elever lika oavsett könsidentitet, för denna fråga saknas det en motsvarighet i den åländska enkäten. Den andra frågan gäller huruvida vårdnadshavarna upplever deras barn behandlas orättvist av någon lärare/annan vuxen i skolan. De positiva svarsalternativen för den senare fråga var *aldrig* eller *sällan*. Totalt 74,8% av vårdnadshavarna valde detta svarsalternativ. I den åländska enkäten finns ingen specifik sådan fråga som var obligatorisk att besvara. I relation till frågan om barnets trivsel fanns dock möjligheten för de åländska vårdnadshavarna vars barn inte trivdes i skolan att ange vilka skäl de

upplevde att bidrog till detta. På grund av skillnader i frågeformuleringarna är de procentuella andelarna inte helt jämförbara men av resultatet för såväl den svenska som den åländska enkäten framgår att bemötandet av lärare eller andra vuxna i skolan kan bidra till att barn inte trivs. I Skolenkät 2024 finns en fråga om hur vårdnadshavarna uppfattar att barn bemöter varandra i skolan. På denna fråga valde 89,1% av vårdnadshavarna något av de två positiva alternativen *mycket bra* eller *ganska bra*. Även här är frågan om barnens trivsel i den åländska enkäten den fråga som bäst motsvarar frågan, där 88% av de åländska vårdnadshavarna har valt något av de positiva svarsalternativen. Liksom för frågan om lärarnas bemötande går det att utläsa att det bland de skäl åländska vårdnadshavare gett, i de fall deras barn inte trivs i skolan, kan kopplas till andra elever (illa behandling, mobbning och dåliga kamratrelationer).

- **(7) Trygghet:** en av frågorna inom detta frågeområde i Skolenkät 2024 gäller huruvida vårdnadshavarna upplever deras barn känner sig tryggt i skolan. På denna fråga har 83,2% av vårdnadshavarna valt något av de två positiva svarsalternativen (*helt och hållet respektive till stor del*). I den åländska enkäten har denna fråga specificerats till *i klassrummet, på skolgården och under lunchen*. Av det åländska resultatet framgår att andelen positiva svar varierar: andelen positiva svar för *i klassrummet* är 95%, och här skiljer sig svarsmönstret från övriga genom att det är en högre andel som valt det mest positiva alternativet. För de två övriga alternativen har 85% valt de två positiva svarsalternativen för *på skolgården* och 89% för *under lunchen*. För de två senare gäller det dominerande svarsmönstret, att en större andel vårdnadshavare valt det nästpositiva svarsalternativet framom det mest positiva.

Sammantaget kan vi konstatera att de åländska vårdnadshavarna är mer nöjda med sin skola jämfört med vårdnadshavare i både Sverige och Finland.

Referenser

- Eriksson, I., Berthen, D. & Lindberg, V. (2020). *Utvärdering av vårdnadshavares uppfattning om skolan i landskapet Åland, årskurserna 1-6 våren 2020*. Living V&I Ab.
- Eriksson, I & Wikström, A. (2015). *Utvärdering av föräldrars uppfattning om skolan inom landskapet Åland (exklusive NÅHD) – årskurserna 1–6*. Living V&I Ab.
- Eriksson, I. & Lindberg, V. (2013). *Utvärdering av föräldrars uppfattning om skolan inom NÅHD – årskurserna 1–6*. Living V&I Ab.
- Eriksson, I., & Lindberg, V. (2020). *Utvärdering av vårdnadshavares uppfattning om distansundervisningen under coronapandemin vt 2020*. Living V&I Ab
- Förbundets Hem och Skola (2020). *Hur har föräldrar upplevt distansundervisningen under undantagsläget?* Förbundets Hem och Skola. <https://www.hemochskola.fi/2020/04/24/resultat-i-enkaten-distansundervisning-i-coronatider/> (hämtad 8 juni 2020).
- Hirsh, Å. (2020). *Relationellt ledarskap i klassrummet: så skapas magi*. Natur och Kultur.
- Kearney, C. A., Heyne, D., & Gonzálvez, C. (2020). Editorial: School attendance and problematic school absenteeism in youth. *Frontiers in psychology, 11*, 602242. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.602242>
- Markkanen, E.-L., & Pusa, A.-M. (2023). *Sitouttavan kouluhyhteisötyön arviointi. Arvioinnin loppuraportti 20:2023* [Utvärdering av engagerande arbete i skolgemenskapen. Slutrapport]. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus.
- Skolinspektionen. (2024). *Skolenkäten 2024*. <https://www.skolinspektionen.se/skolenkaten>
- Thornberg, R., Pozzoli, T., Gini, G. & Jungert, T. (2016). Mobbning och att försvara utsatta för mobbning: Betydelsen av elevers moraliska emotioner och moraliska disengagemang. *Independent in the heard: Inclusion, Proceedings*, s. 109–123.
- ÅFS 2020 nr 32. *Landskapslag om barnomsorg och grundskola*.
- Ålands landskapsregering. (2020). *Läroplan för grundskolan på Åland, Allmänna delen*. ÅLR2020/9841 271 U2.

Bilaga 1 Enkäten (Obs layouten är inte densamma som i den digitala versionen)

□ Landskapsregeringens utvärdering av vårdnadshavares uppfattning om skolan – genomförd av Living V&I Ab

Obligatoriska fält är markerade med (*) och måste fyllas i för att slutföra formuläret.

Living V & I Ab har av utbildningsbyrån vid Ålands landskapsregering fått i uppdrag att undersöka vårdnadshavares uppfattning om barnens skolgång – årskurserna 1–9 i alla distrikt. Utvärderingen sker med hjälp av en elektronisk enkät som skickas ut till samtliga vårdnadshavare under höstterminen 2023.

Denna enkät vänder sig till vårdnadshavare med barn i årskurserna 1–9. Tidigare har motsvarande undersökning genomförts med vårdnadshavare med barn i årskurs 1–6. Nu erbjuds även vårdnadshavare med barn årskurserna 7–9 att delta. Utvärderingen sker med tre till fyra års mellanrum. Detta kan ge landskapsregeringen, förtroendevalda, skolans personal och vårdnadshavarna en nyanserad bild av hur ni som vårdnadshavare ser på ert/era barns skola gällande skolans uppdrag och barnens trivsel, men även av förändringar över tid.

Alla vårdnadshavares svar är viktiga för att resultatet skall bli tillförlitligt. Var därför vänlig och besvara frågorna så utförligt och uppriktigt som möjligt. Enkäten besvaras med fördel av båda vårdnadshavarna tillsammans men kan också besvaras av en vårdnadshavare. Frågorna är dock för enkelhetens skull formulerade med ni och er.

Eftersom enkäten delas ut till alla vårdnadshavare med barn i årskurserna 1–9 är det möjligt att ni ombeds besvara samma enkät för flera barn. Det är dock viktigt att ni besvarar en enkät per barn. Om ni har två eller flera barn så använder ni samma länk för att besvara enkäten för också för det eller de andra barnen.

För att kunna garantera er anonymitet kommer enkäterna endast att läsas av oss inom Living. Svaren kommer att sammanställas på sådant sätt att det inte framgår vem som har svarat vad. Den databas som byggs upp kommer därmed endast att innehålla kodade uppgifter som kan relateras till ett distrikt.

Enkäten är konstruerad så att ni efter varje fråga kan spara och fortsätta besvara enkäten vid ett senare tillfälle. Det är sammantaget 17 frågor med möjlighet att lämna skriftliga kommentarer. Enkäten ska fungera på dator, platta och smarttelefon.

För ytterligare frågor kontakta oss gärna per telefon 0457-3828682 eller på epost all@living.ax

Enkäten är öppen fram till den 18 december 2023.

Inger Eriksson & Viveca Lindberg

Bakgrundsfrågor

1. Hur många barn i årskurserna 1–9 finns i familjen?*(fasta alternativ att välja mellan)
2. Vilket kön har barnet som enkäten gäller?*[] Flicka
[] Pojke
[] annat
3. I vilken skola går barnet?*(fasta alternativ att välja mellan)
4. I vilken årskurs går barnet?*(fasta alternativ att välja mellan)

Värderande frågor

5. Hur tycker Ni att Ert barn (det som går i åk 1) klarar av skolarbetet?*[] Utan svårigheter
[] Rätt bra
[] Inte speciellt bra
[] Med svårigheter
[] Vi kan inte uttala oss

Kommentera gärna hur barnet klarar skolarbetet _____

6. Hur väl stödjer skolan barnets lärande och skolgång?*[] Mycket väl
[] Rätt väl
[] Inte speciellt väl
[] Otillfredsställande
[] Vi kan inte uttala oss

Kommentera gärna skolans stöd tillbarnets lärande och skolgång _____

7. Hur väl fungerar undervisningen i matematik, språk, samhällsorientering samt miljö- och naturkunskap?*

- Mycket väl
- Rätt väl
- Inte speciellt väl
- Otillfredsställande
- Vi kan inte uttala oss

Kommentera gärna undervisningen i matematik, språk, samhällsorientering samt miljö- och naturkunskap_____

8. Hur väl fungerar undervisningen i bildkonst, musik, idrott, slöjd samt hem- och konsumentkunskap?*

- Mycket väl
- Rätt väl
- Inte speciellt väl
- Otillfredsställande
- Vi kan inte uttala oss

Kommentera gärna undervisningen i bildkonst, musik, idrott, slöjd samt hem- och konsumentkunskap_____

9. Hur trivs barnet i skolan?*

- Mycket bra
- Rätt bra
- Inte speciellt bra
- Han/hon trivs inte alls
- Vi kan inte uttala oss

Vad bidrar till att barnet inte trivs?

Om ni uppgett att barnet inte trivs speciellt bra eller inte alls i skolan, markera det eller de alternativ som bäst svarar mot det ni tror utgör huvudsaklig orsak till att barnet inte trivs. OBS Det är möjligt att ange flera alternativ på denna fråga.

- Han/hon/hen känner sig ensam
- Han/hon/hen känner sig illa behandlad
- Han/hon/hen känner sig mobbad
- Han/hon/hen känner sig mobbad på sociala medier
- Han/hon/hen har dåliga kamratrelationer
- Han/hon/hen har dåliga lärarrelationer
- Han/hon/hen har svårt att klara skolarbetet
- Annat vad?_____

10. Hur väl fungerar elevhälsan?*

I läroplanen anges att elevhälsan ska stöda barnets lärande och skolgång.

- Mycket väl
- Rätt väl
- Inte speciellt väl
- Otillfredsställande
- Vi kan inte uttala oss

Kommentera gärna elevhälsan _____

11. I vilken utsträckning känns barnets skolgång trygg

Frågan som gäller tryggheten i skolskjutsen besvaras i det fall barnet har skolskjuts ordnad av skolan.

	I hög utsträckning	I rätt hög utsträckning	Inte i speciellt hög utsträckning	Inte alls	Vi kan inte uttala oss
I klassrummet*	☐	☐	☐	☐	☐
På skolgården*	☐	☐	☐	☐	☐
Under lunchen*	☐	☐	☐	☐	☐
I skolskjutsen	☐	☐	☐	☐	☐

Kommentera gärna frågan om trygghet _____

12. Hur bra är informationen om barnets skolgång?*

- Mycket bra
- Rätt bra
- Inte speciellt bra
- Otillräcklig
- Vi kan inte uttala oss

Kommentera gärna informationen _____

13. Hur väl fungerar samarbetet med skolan?*

- Mycket väl
- Rätt väl
- Inte speciellt väl
- Otillfredsställande
- Vi kan inte uttala oss

Kommentera gärna hur väl samarbetet med skolan fungerar _____

14. Hur mycket hjälper ni uppskattningsvis till med barnets läxor?*

- Mindre än 1 timme per vecka
- 1–2 timmar per vecka
- 2–5 timmar per vecka
- Mer än 5 timmar per vecka
- Vi behöver i princip inte hjälpa till alls

Kommentera gärna frågan om barnets läxor _____

15. Hur väl känner ni till läroplanens mål och bedömningskriterier?*

- Mycket väl
- Rätt väl
- Inte speciellt väl
- Inte alls

Kommentera gärna frågan om läroplanen _____

16. Vilka av följande planer har du fått information om från skolan?*

- Skolans arbetsplan
- Elevhälsoplan
- Likabehandlingsplan
- ANDTS-plan (Alkohol, narkotika, doping, tobak & spel)
- Plan för fostrande samtal och disciplinära åtgärder
- Plan för samarbete och övergång från barnomsorg till skola (gäller endast årskurs 1)

Kommentera gärna frågan om skolans planer _____
